

Kina som global militær stormagt – militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar

Kolofon

Forfattere

Camilla T. N. Sørensen
Adam Buschard

Ansvarshavende redaktør

Henrik Breitenbauch
Dekan
Forsvarsakademiet

Serieredaktør

Michael Helt Knudsen
Specialkonsulent, ph.d.
Forsvarsakademiet

Udgivet af

Syddansk Universitetsforlag i samarbejde med
Forsvarsakademiet

Syddansk Universitetsforlag
Campusvej 55
5230 Odense M
www.universitypress.dk

Forsidefoto

Liu Fang Xinhua /Ritzau Scanpix

The work is licensed under a
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ISSN 2794-8927
ISBN 978-87-408-3613-4

Forsvarsakademiets FAK Rapporter indeholder fagfællebedømte analyser til brug for Forsvaret, danske beslutningstagere og den danske offentlighed. FAK Rapporter udarbejdes med forskningsmæssig metode med henblik på at analysere udfordringer og muligheder i danske militære og forsvarspolitiske forhold inden for Forsvarsakademiets fagområder – militær strategi, militære operationer, militær organisation og ledelse samt militær teknologi.

FAK Rapporterne er et produkt af forfatternes faglige ekspertise og udtrykker hverken Forsvarsakademiets eller Forsvarets officielle vurderinger eller holdninger.

Forfatterne er taknemmelige for de værdifulde kommentarer fra de anonyme fagfællebedømmere og fra kollegaer på Forsvarsakademiet.

FORSVARSAKADEMIET

Indholdsfortegnelse

Resumé	6
Summary	7
Kapitel 1. Indledning	9
Kapitel 2. Hvad kendetegner en global militær stormagt?	11
Kapitel 3. Kinas vej til global militær stormagtsstatus	16
Kapitel 4. Militærstrategiske perspektiver: Hvor møder dansk forsvar Kina?	24
Noter	26
Kilder	28

Resumé

Kina kommer til at fylde mere i verden. Det gælder også militært. Ambitionen hos den øverste kinesiske leder, Xi Jinping, er, at Kommunistpartiet i 2049 råder over et “militær i verdensklasse”, hvilket indebærer, at det kinesiske militær – People’s Liberation Army (PLA) – oparbejder evnen til at gennemføre operationer i det fulde konfliktspektrum globalt.

Denne rapport analyserer Kinas vej mod global militær stormagtsstatus og starter debatten om militærstrategiske perspektiver heraf for dansk forsvar. Det sker med analytisk tyngde i tre udvalgte militære kapaciteter, som er afgørende for evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum, nemlig hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol.

Rapporten viser, at der fortsat er lang vej, før PLA er i stand til at udføre længerevarende, højintensive militære operationer på global skala. Som led i opbygningsprocessen vil vi imidlertid se kinesisk militær foretage større og mere komplekse øvelser og operationer uden for eget nærområde. Det betyder, at dansk forsvar i stigende grad kommer til at møde det kinesiske militær – og at Kina som emne vil indgå i dimensioneringen af dansk forsvar.

Disse møder med det kinesiske militær vil have forskellig karakter og kalder derfor på forskellige militære praksisser og overvejelser. Med udgangspunkt i prioriterede områder og udfordringer for dansk forsvar fremhæver rapporten fire “møder” med det kinesiske militær: 1) bilaterale møder i Arktis, 2) multilaterale møder, eksempelvis i freds- og stabiliseringsoperationer, 3) møder i koalitions- og alliancesammenhæng, som strækker sig fra dansk opbakning til USA i tilfælde af militær konflikt i Taiwanstrædet til den brede vifte af udfordringer, som den forventede øgede kinesiske militære tilstedeværelse i Europas nærområde og fortsat styrkede strategiske partnerskab med Rusland stiller NATO over for, samt 4) møder i form af nye betingelser og krav til udvikling af Forsvarets operative koncepter, doktriner og prioriteter for styrkeudvikling.

Det amerikanske militær har fokus på Kina. Den forestillede fremtidige krig, der her planlægges efter, er mod Kina og udspiller sig hovedsageligt i Indo-Pacific. Det er styrende for den type krig – inklusive standarder for, hvordan krige skal kæmpes – som qua Danmarks bilaterale alliance med USA og medlemskab i NATO også rammesætter dansk forsvars udvikling. Danmark kan ikke påvirke forholdet mellem USA og Kina, og Forsvaret kan ikke undvige møder med det kinesiske militær. Det gælder derfor om at være bedst muligt forberedt. Det kalder på videns- og kompetenceoprustning i Forsvaret med særligt fokus på opbygning af indsigt i udviklingen af det kinesiske militær, hvilket er en forudsætning for, at Forsvaret kan håndtere fremtidige møder med PLA på strategisk og gennemtænkt vis.

Summary

China will become a more powerful global player militarily. The ambition of the supreme Chinese leader, Xi Jinping, is that by 2049 the Communist Party will have a “world-class military”. This entails enabling the Chinese military – the People’s Liberation Army (PLA) – to conduct operations in the full spectrum of conflict on a global scale.

This report analyses China’s path towards global military great power status and initiates a debate on the military-strategic perspectives for Danish defence. In so doing, the report places analytical emphasis on three selected military capabilities which are central to the ability to project global military power in the full spectrum of conflict – namely aircraft carriers, operational logistics, and command and control.

The report shows that there is still a long way to go before the PLA is capable of conducting long-term, high-intensity military operations globally. Still, as part of this process, we will see the Chinese military carry out larger and more complex exercises and operations outside its own neighbourhood. This means that the Danish Armed Forces will increasingly encounter the Chinese military – and that China will influence the framework of Danish defence.

Such encounters with the Chinese military will be diverse and therefore call for different military practices and considerations. Based on priority areas and challenges for Danish defence, the report highlights four types of encounters with the Chinese military: 1) bilateral encounters in the Arctic, 2) multilateral encounters, for example in peace and stabilisation operations, 3) encounters in coalition and alliance contexts, ranging from Danish support for the US in the event of military conflict in the Taiwan Strait to the wide range of challenges facing NATO due to the expected increased Chinese military presence in Europe’s immediate vicinity and China’s strengthened strategic partnership with Russia, and 4) encounters in the form of new conditions and requirements for the development of the operational concepts, doctrines and priorities for force development within the Danish Armed Forces.

The US military is focussed on China. The imagined future war that is being planned for in the US has China as the enemy. This is decisive for the type of war – including standards for how wars are fought – which, due to Denmark’s bilateral alliance with the US and NATO membership, also frames the development of the Danish Armed Forces. Denmark cannot influence the relationship between the US and China, and the Danish Armed Forces cannot avoid encounters with the Chinese military. We must therefore be as well-prepared as possible. This calls for more knowledge and competences on China in the Danish Armed Forces. In particular, insight into the development of the Chinese military is vital to the Armed Forces’ ability to handle encounters with the PLA in a strategic and well-thought-out manner.

Kina som global militær stormagt – militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar

The extent to which China can deliver force sustainability over increasing distances to further its burgeoning interest is one of the key questions of the 21st-century geopolitics – with major consequences for Beijing's role and footprint in the world and for U.S. and allied interests.¹

Kapitel 1.

Indledning

Kina træder i disse år for alvor frem som stormagt – det gælder også på det militære område. Denne rapport viser, at Kinas Kommunistiske Parti (KKP) med generalsekretær Xi Jinping i spidsen er i færd med at opbygge et militær, som kan matche det amerikanske på globalt plan. Der ses allerede i dag et voksende kinesisk bidrag til nationale og multilaterale operationer uden for Kinas nærområde – eksempelvis til FN's fredsbevarende missioner og antipiraterioperationer – ligesom kinesisk militær øvelsesaktivitet og opbygning af militære samarbejder og faciliteter, som det kinesiske militær kan tilgå rundt om i verden, er tiltagende. Kinas ambition er at opbygge evnen til at gennemføre militære operationer i det fulde konfliktspektrum på global skala. Det varsler øget kinesisk militær tilstedeværelse i Europas nærområder og en større kinesisk rolle i konflikter og krige, hvor europæisk, herunder dansk, forsvar vil blive engageret i de kommende år. Kinas gradvist styrkede evne til global militær magtudøvelse vil ligeledes skærpe USA's – og NATO's – fokus på Kina. Det betyder, at Kina som emne vil indgå i dimensioneringen af dansk forsvar, og at dansk forsvar skal forberede sig på at møde det kinesiske militær. Møderne vil være af forskellig karakter og kalder derfor på forskellige militære praksisser og overvejelser. Formålet med denne rapport er at introducere Kinas vej mod global militær stormagtsstatus og igangsætte debatten om de militærstrategiske perspektiver, det rejser for dansk forsvar. Kina er en stor og kompleks størrelse, og denne rapport bidrager også med et bud på en analytisk tilgang og analyseramme, som muliggør et fokus på Beijings bestræbelser på at indfri ambitionen om at blive en global militær stormagt.

Det var ved KKP's 19. partikongres i 2017, at Xi Jinping annoncerede ambitionen: Kinas militær – People's Liberation Army (PLA) – skal i 2049, som markerer 100-året for Folkerepublikken Kinas (PRC) oprettelse, være et "militær i verdensklasse".² At det har høj prioritet for Xi og KKP at indfri ambitionen, understreges af landets voksende militærbudget, som i de senere år har haft højere vækstrater end økonomien.³ Resultaterne begynder at vise sig. Kina

har i dag, målt i antal af skibe, verdens største flåde samt et slagkraftigt flyvevåben, og alle værn gennemfører flere og flere øvelsesaktiviteter længere og længere væk fra Kinas nærområde. I juli 2024 opererede kinesiske strategiske bombefly eksempelvis for første gang i Arktis under en øvelse med russerne tæt ved Alaska, mens kinesiske specialoperationsenheder deltog i "antiterrorøvelser" i Belarus få kilometer fra grænsen til Polen.⁴

De sidste årtier har Kina markant reduceret det såkaldte *capability gap* i forholdet til USA – og dermed NATO – og alt tyder på, at Kina vil hale yderligere ind på Vesten frem mod 2049.⁵ Der er mange udestående spørgsmål, bl.a. ang. kvaliteten af det kinesiske materiel, og hvor effektivt og dygtigt det kinesiske militær er til at betjene det. Dette skal også ses i sammenhæng med den centraliserede kommandostruktur og omfattende korrupsion samt det faktum, at PLA ikke har været involveret i militær konflikt siden 1979.⁶ Disse forbehold ændrer imidlertid ikke på, at det kinesiske militær allerede i dag agerer globalt, og at Beijing prioriterer at udbygge Kinas globale militære tilstedeværelse. Det betragtes nemlig som helt afgørende for at varetage landets ekspanderende økonomiske og diplomatiske interesser samt understøtte fortællingen om Kina som en global stormagt på lige fod med USA.

USA har fokus rettet mod Kina. I den seneste amerikanske nationale sikkerhedsstrategi nævnes Kina som USA's største geopolitiske udfordring og som den eneste magt, der har evne til og intention om at omforme det internationale system.⁷ Det anses i Washington – på tværs af politiske skel – som afgørende for amerikanske nationale interesser, at USA kan levere et mod svar til udfordringen fra Kina. Den strategiske konkurrence med Kina udgør det dominerende prisme i Washington og spiller ind på et væld af områder.⁸ Også inden for det amerikanske militær – dets udvikling, organisering og deployering – er fokus i stigende grad rettet mod Kina.⁹ Kina er den eneste jævnbyrdige modstander, som USA's militær står over for, og USA ser sig udfordret af Kina militært. Den forestillede fremtidige krig, der planlægges

efter i Washington, er mod Kina.¹⁰ Derfor er det også Kina, der er fokus for udviklingen af USA's – og NATOs – operative koncepter og doktriner, eksempelvis for *Integrated Deterrence* (ID) og *Multi-Domain Operations* (MDO).¹¹ Dette knytter samtidig an til et stigende fokus i såvel Pentagon som i NATOs hovedkvarter på forberedelser til fremtidens kampplads, herunder særligt udvikling og udnyttelse af kunstig intelligens (AI) og kvanteteknologi, hvor Kina ligeledes udfordrer Vestens førende position.¹² Så på trods af at Kina fortsat er karakteriseret som "en udfordring" – og ikke "en trussel" – for NATO, påvirker Kina allerede i dag NATOs forestilling om og forberedelser på fremtiden.¹³

Den fortsatte modernisering af kinesisk militær og det amerikanske modsvar hertil medfører voksende krav om opbakning fra USA til sine europæiske allierede og strategiske partnere, inklusiv Danmark, og det bringer ligeledes Kina højere op på NATOs dagsorden.¹⁴ Det blev understreget ved det seneste NATO-topmøde i Washington i juli 2024, hvor medlemsstaterne udtrykte den hidtil stærkeste kritik af Kinas tvangsdiplomati og militære oprustning samt ikke mindst af Kinas strategiske partnerskab med Rusland, der blev beskrevet som en afgørende faktor for den fortsatte russiske krigsindsats i Ukraine.¹⁵

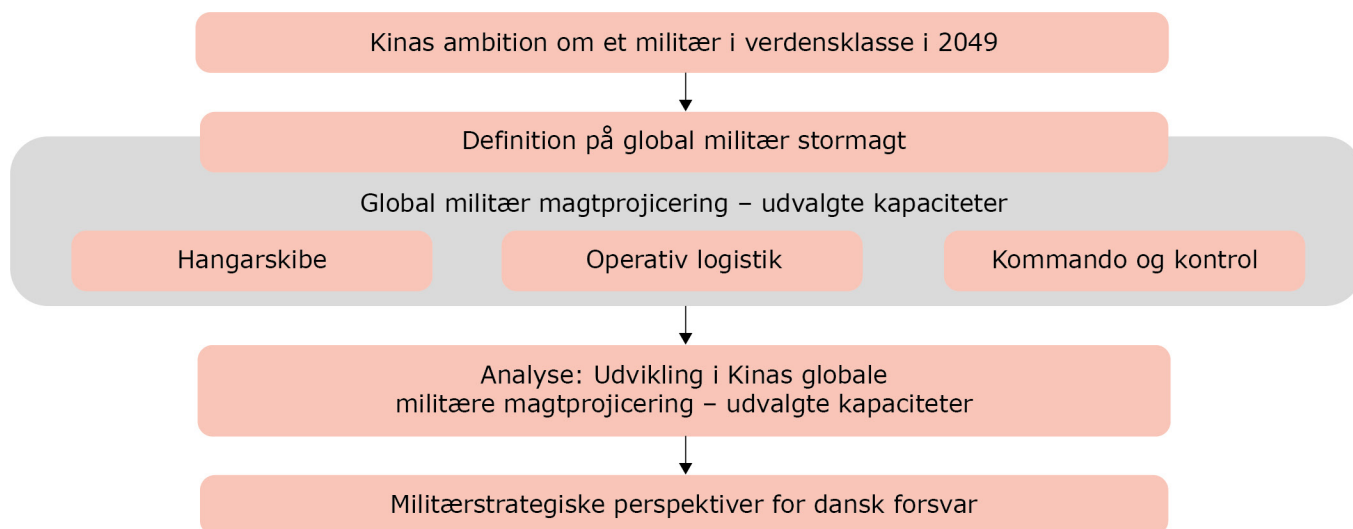
Der er stærke stemmer i Washington, der argumenterer for, at USA skal fokusere på Kina og lade de europæiske medlemmer af NATO tage sig af Rusland og europæisk sikkerhed.¹⁶ Det er vanskeligt at forudsige, hvordan den amerikanske debat om NATO – og det amerikanske engagement i NATO – vil udvikle sig. Det gælder ikke mindst med udsigten til, at Donald Trump atter indtager Det Hvide Hus. Det synes imidlertid sikkert, at USA i stigende grad vil kræve, at NATO fokuserer på Kina, samt at europæiske allierede bakker politisk og økonomisk op om en stadig mere konfrontatorisk amerikansk linje over for Kina samt bidrager militært i Indo-Pacific. Hvis USA oplever europæerne som modstræbende, kan det skabe alvorlige brudflader i NATO. Den strategiske konkurrence mellem USA og Kina bliver således i stigende grad rammesættende for dansk sikkerheds- og forsvarspolitik, herunder forsvarets opgaver og indretning, ligesom dansk forsvar i stigende grad kommer til at stå over

for det kinesiske militær på forskellig vis. En forudsætning for, at Danmark kan navigere i og håndtere sådanne møder på strategisk og gennemtænkt vis er et grundigt kendskab til fremtidens kinesiske militær.

Derfor zoomer denne rapport ind på Kinas udvikling som global militær stormagt og starter debatten om militærstrategiske perspektiver heraf for dansk forsvar. Formålet er særligt at undersøge opbygningen af den kinesiske evne til militær magtudøvelse uden for eget nærområde. Det sker med analytisk tyngde i tre udvalgte militære kapaciteter, der anses som centrale for evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum: hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol. Det er ikke hensigten at give et komplet billede af, hvad det kinesiske militær har og kan i dag og fremadrettet, men at identificere vigtige trends og flage vigtige militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar.

Jævnfør figur 1 nedenfor har rapporten flg. opbygning: Kapitel 2 beskriver kort rapportens afgrænsning og analytiske tilgang med vægt på at definere, hvad det kræver at være en global militær stormagt. Denne definition operationaliseres i en analyseramme, hvor fokus rettes mod evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum i form af tre udvalgte militære kapaciteter: hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol. Kapitel 3, som indeholder rapportens hovedanalyse, er inddelt i tre underafsnit. Først sættes scenen med en opridsning af, hvor det kinesiske militær kommer fra. Dernæst rettes opmærksomheden mod, hvor det kinesiske militær er på vej hen – det sker via en analyse og vurdering af udviklingen i det kinesiske militær i dag med tyngde på de førnævnte tre militære kapaciteter. Derefter følger en kritisk refleksion over analysens antagelser samt særlige kinesiske karakteristika, der kunne trække PLA i en anden retning end den skitserede. Kapitel 4 samler op på analysen og lægger op til en diskussion af militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar i form af et oprids af mulige møder med kinesisk militær samt indledende overvejelser om, hvordan Forsvaret kan forberede sig på disse møder, som har forskellig karakter og derfor kalder på forskellige militære praksisser og overvejelser.

Figur 1. Rapportens opbygning

Kapitel 2.

Hvad kendetegner en global militær stormagt?

I dette kapitel undersøges det, hvad der kendetegner en global militær stormagt, og der opstilles en analyseramme med tre udvalgte militære kapaciteter, der betragtes som afgørende for evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum: hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol.¹⁷ Inden vi kommer dertil, er det imidlertid nødvendigt at belyse tre grundantagelser om Kinas udvikling for dermed at fiksere rapportens fokus og foretage de nødvendige afgrænsninger.

Tre centrale antagelser

Selvom fokus i denne rapport er på den militære dimension af, hvad det kræver at være en global stormagt, hænger dette spørgsmål uløseligt sammen med en række andre dimensioner af, hvad der giver en stat magt og evner. Her tænkes særligt på økonomiske og teknologiske forhold samt på indretningen af staten og forholdet mellem stat og samfund, ligesom statens geografi, naturressourcer og demografi spiller ind.¹⁸

Kinas heftige økonomiske fremgang siden slutningen af 1970'erne har været forudsætningsskabende for landets militære modernisering, og fortsat økonomisk og teknologisk udvikling vil være afgørende for Kinas evne til at realisere målet om et militær i verdensklasse.¹⁹ Disse forhold interagerer dog med den indenrigspolitiske udvikling, særligt KKP's greb om det kinesiske samfund og dets evne til fortsat at levere økonomisk fremgang til befolkningen. Partiets håndtering af Kinas demografiske udfordring med kraftigt faldende befolkningstal vil også få stor betydning for, hvor mange ressourcer der er til rådighed for fortsat militær modernisering.²⁰

Der er i disse år stor usikkerhed knyttet til den fremtidige udvikling i kinesisk politik, samfund og økonomi samt forholdet til USA. Blandt forskere og analytikere er det en udbredt opfattelse, at KKP – og Xi – står ved en korsvej præget af svære dilemmaer.²¹ Hvordan de håndteres, vil få afgørende betydning for det fremtidige Kina, herunder landets stormagtsrolle og forhold til omverdenen. Et

meget komplekst billede af modstridende tendenser kendetegner såvel kinesisk indenrigspolitik som udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Der er store spændinger i det kinesiske samfund og dets forhold til partiet samt internt i KKP.²² Ligeledes præger betydelige spændinger Kinas relationer til omverdenen, her især mange nabolande, USA og Europa. Kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik er primært drevet af indenrigspolitiske hensyn og har det overordnede sigte at fastholde KKP ved magten.²³ De seneste års store forandringer af både den kinesiske økonomi og samfundet i forening med Kinas øgede vægt på den internationale scene, der har medført nye forpligtelser og udfordringer, betyder dog, at koblingen mellem kinesisk indenrigspolitik og udenrigs- og sikkerhedspolitikken er blevet mere kompleks.²⁴

I nærværende analyse og vurdering af Kinas udvikling som global militær stormagt tager vi derfor udgangspunkt i tre centrale antagelser, som vi lægger til grund for den videre analyse: 1) KKP forbliver ved magten i Kina; 2) landets økonomiske vækst fastholdes på et niveau, som modvirker udbredt indenrigspolitisk ustabilitet og sikrer finansieringen af fortsat militær modernisering; og 3) Kina-USA-forholdet forbliver karakteriseret af strategisk konkurrence – dvs. hverken militær konflikt eller detente – hvilket indebærer, at spørgsmålet om Taiwan håndteres mellem Kina og USA uden militær konflikt. I analysens sidste afsnit vil vi vende tilbage til disse tre centrale antagelser og diskutere mulige scenarier for den videre udvikling og anvendelse af kinesisk militær, hvis de ikke holder.

Militær konflikt i Taiwanstrædet

Taiwanstrædet er det sted, hvor der er størst risiko for en militær konflikt mellem Kina og USA. For Beijing er Kinas genforening med Taiwan en uløselig del af realiseringen af landets globale stormagtsambition. Det betragtes som det sidste udestående fra de såkaldte "100 års ydmygelser" (1839-1949), hvor Kina var svag, splittet og besat af andre stormagter, og for at gøre endeligt op med den periode skal Taiwan tilbage til "moderlandet". Militærstrategisk anser Beijing kontrol med Taiwan som vigtig for at indfri målet om en "Anti-Access Area Denial"-kapacitet (A2AD) inden for den 1. økæde, jf. kortet nedenfor.²⁵ Washington er af historiske årsager knyttet til forsvaret af Taiwan, på trods af at USA ikke anerkender Taiwan som en selvstændig stat. I takt med at Taiwan over de seneste årtier har udviklet sig til et demokratisk og teknologisk kraftcenter i regionen, og den strategiske konkurrence mellem USA og Kina er intensiveret, er det kun blevet vigtigere for USA at sikre, at Beijing ikke med militær magt overtager Taiwan.²⁶ Den sikkerhedspolitiske spænding i Taiwanstrædet er tiltagende, og der foregår stor militær oprustning – og aktivitet – fra alle sider. Amerikanske allierede, herunder Japan, Filippinerne og Australien, involveres i stigende grad, hvilket hænger sammen med, at det amerikanske militær er udfordret, og at hele området inden for den 1. økæde har udviklet sig til et stort sammenhængende område i militærstrategisk og operativ forstand. De jævnlige krigsspil, begge sider gennemfører, understreger, at en militær konflikt i Taiwanstrædet vil have enorme konsekvenser. Der er tale om tusindvis af faldne soldater på alle sider, store materielle tab og ødelæggelser, og derudover vil implikationerne for den globale økonomi være uoverskuelige.²⁷ En militær konflikt i Taiwanstrædet er bestemt et muligt scenarie, men eftersom Beijing, Washington og Taipei er klar over de enorme implikationer, det vil have, synes alle parter meget opmærksomme på at håndtere de skrøbelige og komplekse balancer på en måde, der ikke udløser militær konflikt. Derfor synes det rimeligt at arbejde med antagelsen om, at der ikke opstår militær konflikt i Taiwanstrædet. Hvis det sker, er vi et helt andet sted.²⁸

Kort 1. Kinas maritime nærområde og økæderne

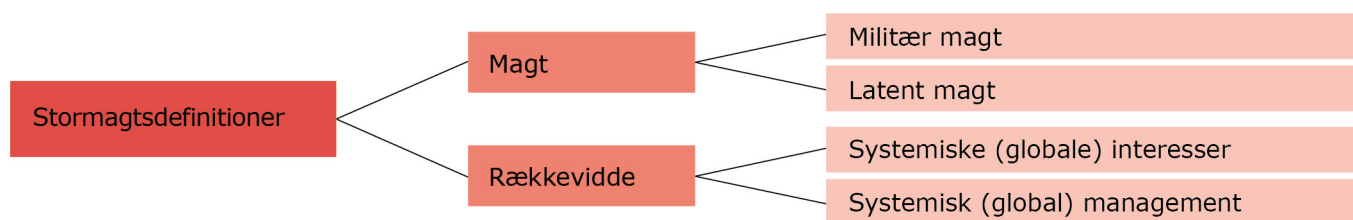

Med ovenstående in mente – at staters militære magt og position hænger uløseligt sammen med deres øvrige magtdimensioner, og at der i disse år er stor usikkerhed forbundet med den videre udvikling i kinesisk politik, samfund og økonomi – rettes opmærksomheden mod spørgsmålet om, hvad der kendetegner en global militær stormagt og dermed, hvordan Kinas militære modernisering skal analyseres og vurderes i næste kapitel.

Definition: en global militær stormagt

Der er groft sagt to dominerende kategorier af stormagtsdefinitioner i litteraturen.²⁹ De er ikke uforenelige, men de vægter statens magt og rækkevidde forskelligt, når det skal afgøres, hvorvidt staten er en stormagt, jf. figur 2.

Figur 2. Stormagtsdefinitioner

Kilde: Overfield og Tallis, 2020, s. 4.

Der skelnes i definitioner centreret omkring magt mellem militær magt og latent magt – dvs. den økonomiske basis, teknologisk formåen, demografi mv., som potentielt kan omsættes til militær magt.³⁰ Militær magt måles på parametre som militærbudget, antal soldater eller særligt udvalgte kapaciteter, der enten vurderes relativt eller absolut; dvs. enten sammenlignes en stats militære magtmidler med andre staters, eller der tages udgangspunkt i, hvilke kapaciteter der betragtes som afgørende for en stormagt at besidde, f.eks. nukleare våben eller global magtprojicerende kapacitet.³¹ I forhold til rækkevidde – og dermed den anden dominerende kategori af stormagtsdefinitioner – skal staten besidde systemiske (globale) interesser eller systemisk (global) management-kompetence, hvor vægten er på evnen til at fastlægge eller væsentligt påvirke udviklingen af regler og rammer for staters adfærd og relationer.³² I begge typer definitioner understreges, at en stormagts rækkevidde forudsætter, at den har væsentlig militær og økonomisk kapacitet i baghånden, som gør den i stand til at udøve indflydelse samt sikre anerkendelse og respekt fra andre stater. En sådan betoning af statens rækkevidde og i særdeleshed kravet om systemisk (global) management-kompetence bevirker, at besiddelse af nukleare våben anses som nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt for at opfylde kriterierne for en stormagt.³³

I vores definition af en global *militær* stormagt kombinerer vi de to dominerende kategorier af stormagtsdefinitioner i litteraturen med særlig vægt på den militære dimension. For at en stat betragtes som global militær stormagt, skal den score højt på militær kapacitet i forhold til andre stater; dvs. staten skal have stærke militære kapaciteter

i alle domæner (land, sø, luft, rummet og cyber), som understøttes af et højt teknologisk niveau i samfundet og økonomien. Derudover skal staten besidde evne til global militær magtudøvelse i det fulde konfliktspektrum. Det er ikke tilstrækkeligt, at staten besidder kapacitet til global magtudøvelse; den skal også være i stand til at anvende denne kapacitet til at fremme egne interesser uden for eget nærområde samt væsentligt influere global regelsætning og internationale udviklinger og konflikter. Evnen til global militær magtprojicering opbygges og demonstreres særligt via jævnlig gennemførelse af større militære øvelser samt komplekse og omfattende militære operationer på global skala.

På kort formel lyder vores definition:

En global militær stormagt er en stat, som gennem udøvelse af militær magt kan fremme egne interesser uden for eget nærområde samt væsentligt influere global regelsætning og internationale udviklinger og konflikter.

Stater kan dermed indplaceres på et spektrum afhængigt af evnen til – og rækkevidden af – militær magtudøvelse.³⁴ Vores analytiske mission er således at anskueliggøre Kinas gradvise udvikling fra regional til global militær stormagt.

Analysesamme: evne til global militær magtprojicering – udvalgte kapaciteter

I forlængelse af ovenstående definition udpeger vi til vores analysesamme tre militære kapaciteter som værende afgørende for evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum: hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol. Der er i litteraturen debat om, hvilke kapaciteter der er vigtigst for global militær magtudøvelse, og dette særligt i den høje ende af konfliktspektret.³⁵ Det er især omdiskuteret, hvorvidt hangarskibe fortsat spiller en afgørende rolle for evnen til at udøve magt i det maritime domæne uden for eget nærområde grundet fremskridt inden for missil- og droneteknologi.³⁶ Nedenfor gennemgår vi de tre udvalgte militære kapaciteter og argumenterer for vores valg.

Først er det imidlertid vigtigt at understrege, hvad der henvises til i forhold til militær magt. Her skelnes mellem kapacitet som materielt (*hard power*) og kapabilitet, som inkluderer evnen til at anvende kapacitet efter hensigten. Skal en militær evne beskrives, gøres det typisk ved at

vurdere, hvordan en række forskellige militære kapaciteter samordnes til at gennemføre en militær handling og opnå en ønsket effekt. NATOs operative koncept beskriver, at militære operationer i udgangspunktet gennemføres i flere domæner på samme tid.³⁷ Det involverer et samspil mellem kapaciteter, der i sammenhæng udgør en militær kapabilitet. Når vi nedenfor analyserer det kinesiske militærs evne til global militær magtudøvelse, er det derfor væsentligt at se på de tre udvalgte kapaciteter og herfra vurdere kinesernes muligheder for at bringe disse i anvendelse i samordnede handlinger i hele konfliktspektret. Det er ikke muligt for os at afgøre effekt – dvs. at afgøre, hvor dygtig PLA er til at opnå mål. Ligeledes holder vi fokus på det overordnede operative niveau, hvorfor der ikke ses nærmere på doktrin og taktik – såkaldt *force employment*.³⁸

En militær operation består typisk af en række taktiske aktiviteter i kampagneregi og koordineres typisk af en kommandostruktur, der sammensætter disse ud fra ønsket om at opnå en række politisk definerede effekter. Det kan eksempelvis være oprørsbekæmpelse i rammen af fredsbevarende missioner eller sikring af et geografisk afgrænset område. Kampagnens placering i konfliktspektret, dens geografiske kontekst og formål styrer, hvilke kapabiliteter der efterspørges. Kapabiliteten kommer på det operative niveau til udtryk ved evnen til at levere effekter i rammen af et operativt tema. Det kan f.eks. være offensive operationer, hvorunder der indgår forskellige elementer såsom landinvasion fra havet. Herunder skal der gennemføres en række forudsætningsskabende aktiviteter såsom amfibisk landsætning. Disse elementer gennemføres via en samordnet indsættelse af forskellige militære kapaciteter såsom flyenheder, flådeenheder og landstyrker.

Understøttelse af landbaserede operationer med luftmagt er et grundvilkår for offensive operationer, når vi ser på krigsførelse i den mest intense del af konfliktspektret. Fælles for globale militære stormagter er evnen til at projicere luftmagt på et globalt plan. Dette foregår typisk via anvendelsen af nærliggende baser, langtrækkende kapaciteter eller hangarskibe. Et **hangarskib** er en fysisk platform, hvor flere kapaciteter til udfoldelsen af luftmagt kommer til udtryk, hvilket er nødvendigt for at gennemføre større militære operationer i lighed med de seneste års USA-ledede operationer i Irak og Afghanistan. Hangarskibet er en del af en større samling maritime enheder, der alle har en funktion, der orienterer sig mod at beskytte hangarskibet mod trusler.³⁹ Hangarskibet skal derfor betragtes både som en selvstændig kapacitet og – når vi ser det i sammenhæng med en hangarskibsenhed – en kapabilitet i form af operativ luftmagt. Det er derfor relevant i vurderingen af Kinas militære kapabilitet at se på udviklingen inden for kinesiske hangarskibe, idet hangarskibe i udgangspunktet anses som en væsentlig forudsætning for at understøtte globale militære operationer med luftmagt.⁴⁰ Dette særligt i lyset af Kinas begrænsede antal baser uden for egne grænser, hvorfra kineserne ellers ville have mulighed for at projicere elementer af luftmagt.⁴¹ Det er væsentligt at pointere, at luftmagt i denne sammenhæng ikke blot er evnen til at levere præcisionsbombning med fly eller missiler, men også evnen til at kontrollere adgangen til og omfanget af et givent luftrum. Til dette formål findes kun jagerfly, og da disse ikke

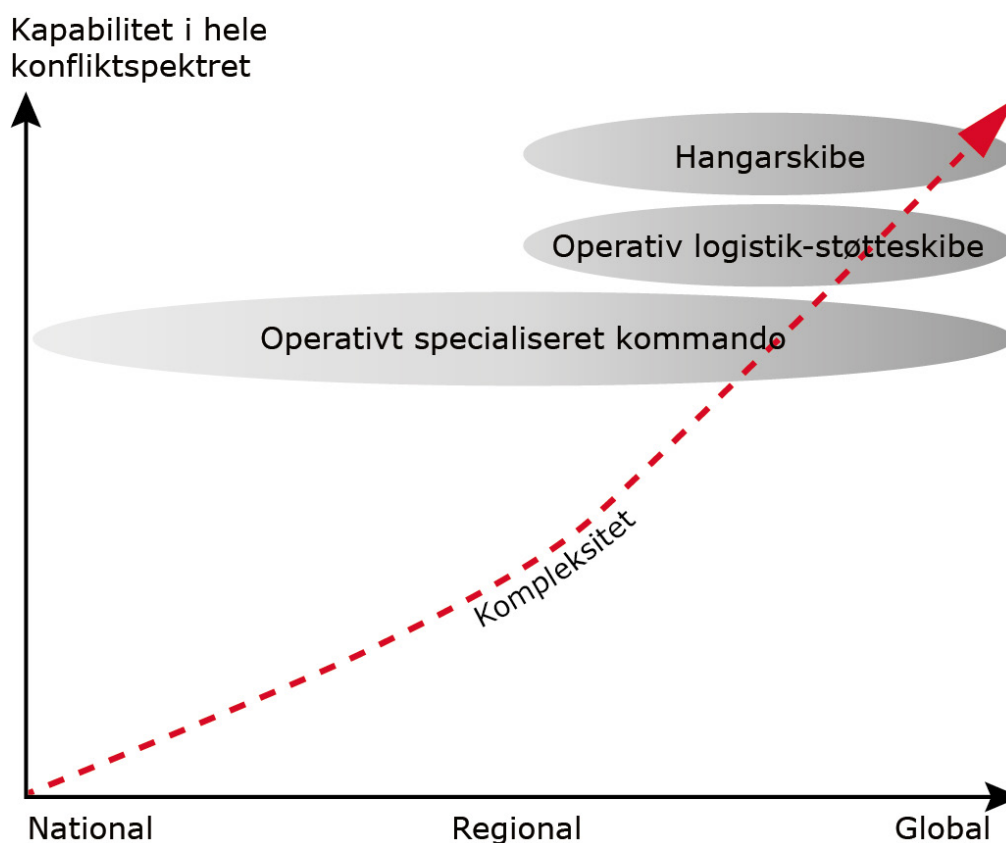
har global rækkevidde, må de om nødvendigt indsættes fra hangarskibe eller nærliggende flybaser.

Et andet væsentligt element er tidsaspektet ved operationer, forstået som militære enheders mulige indsættelsestid i forhold til deres forsyningsforbrug under højintense taktiske aktiviteter. Eksempelvis angiver NATO-standarder forsyninger til syv dage som betingelse for en kampenheds selvstændige indsættelse. Herefter bør enheden genforsynes, hvilket i et kampagnetema uafhængigt af geografi vil involvere værnsfælles logistiske kapaciteter såsom forsyningsskibe. **Operativ logistik** er derfor en væsentlig forudsætning for at kunne projicere global militær magt og inkluderes også i vurderingen af Kinas militære kapabilitet.⁴² Også her spiller Kinas begrænsede antal baser uden for egne grænser ind, da det øger behovet for specialiserede forsyningsskibe i forhold til at kunne projicere global militær magt.

Operationer foregår i udgangspunktet i flere domæner, hvor planlægning og samordning af forskellige taktiske aktiviteter nødvendiggør en samlende stab. Ifølge NATO er værnsfælles ledelse forudsætningsskabende for operationers succes og gennemførelse.⁴³ Det foreskrives også, at et operativt hovedkvarter fører en operation ad gangen. Det er derfor væsentligt for at kunne deployere kapaciteter i en operativ kontekst, at den nødvendige **kommando og kontrol** følger med i opbygningen.⁴⁴ Etableringen af specialiserede operative kommandoer og hovedkvarterer er derfor også en forudsætning for udøvelse af global militær magt.⁴⁵

Vi anvender således Kinas udvikling inden for hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol som pejlemærker for opbygningen af landets globale militære kapabilitet, hvilket skal give Kina evnen til at projicere global militær magt i det fulde konfliktspektrum. Det centrale argument her er, at Beijing for at kunne fremme egne interesser uden for eget nærområde samt væsentligt influere global regelsætning og internationale udviklinger og konflikter har behov for et militær, der kan agere i et operativt kompliceret miljø på betydelig afstand af eget territorium. Dette kræver især lokal luftoverlegenhed (hangarskibe) og evnen til at opretholde en længerevarende militær kampagne med større enheder (operativ logistik) samt kompetent styring (kommando og kontrol-forhold). Dette er samlet skitseret visuelt i figur 3.

Figur 3. Analyseramme

X-aksen refererer til geografisk placering for den militære indsættelse, hvor regional indsættelse i Kinas tilfælde betegner indsættelse inden for nærområdet defineret som ud til 2. økæde.⁴⁶ Y-aksen refererer til kapabiliteten, hvor det militære systems evne til at gennemføre militære operationer i det fulde konfliktspektrum kræver en eksponentielt stigende evne til at få militære enheder til at virke sammen under krigslignende vilkår; det er en eksponentiel stigning i kapabilitet, da graden af kompleksitet er større i springet fra regional til global indsættelse end i springet fra national til regional indsættelse. Dette skyldes primært de tekniske kapaciteter, der er nødvendige for at kunne operere og opretholde tilstedeværelse uden for nærområdet; dvs. at kravene til de enkelte militære enheders evne stiger eksponentielt, i takt med at disse bevæger sig fra det nationale over det regionale og ud i det globale område.

Metode og kildeudvælgelse: Desk study og kritisk distance

At sætte sig for at analysere, hvad PLA kan forventes at opnå i de kommende år, er forbundet med særlige kildemæssige udfordringer. I lighed med mange andre stater fremlægger kineserne ikke strategier og udviklingsplaner for deres militær. Visse officielle dokumenter – eksempelvis de såkaldte *white papers* – tilbyder dog en overordnet kinesisk analyse af det strategiske miljø og en generel beskrivelse af PLA's modernisering.⁴⁷ En for Beijing vigtig målsætning her er at modvirke omverdenens mistillid og usikkerhed i forhold til Kinas militære opbygning og strategiske intentioner, og derfor fremstilles Kina grundlæggende som en fredelig stormagt med defensive intentioner. Det modsatte er tilfældet i de årlige rapporter til kongressen, som det amerikanske forsvarsministerium udarbejder.⁴⁸ Mens disse rapporter giver grundige opgørelser over PLA's modernisering og værdifulde analyser af de underliggende strategiske intentioner, er det vigtigt at holde sig for øje, at det amerikanske forsvarsministerium bl.a. i bestræbelser på at sikre sine budgetter har særlige interesser på spil.⁴⁹

Nærværende analyse er et *desk study* af offentligt tilgængelige policy- og strategidokumenter fra både kinesisk og amerikansk side, som suppleres med et bredt udsnit af artikler, rapporter og *policy briefs* fra europæiske, amerikanske og kinesiske forskningsinstitutioner og tænketanke. Vi har kontinuerligt søgt at fastholde en kritisk distance og tilslutter os hverken den dominerende kinesiske fortælling om et fredeligt Kina eller den dominerende amerikanske fortælling om et aggressivt Kina. Vores forventning er, at PLA's udvikling langt hen ad vejen kan analyseres og vurderes som ethvert andet militær, men i diskussionen af Kinas strategiske intentioner og dermed anvendelse af PLA vægter vi betydningen af Kinas historie samt indenrigspolitiske kontekst. Dermed befinder vi os i spændingsfeltet mellem de gængse international politikstudier, der betragter Kina som enhver anden stormagt, og kinesiske områdestudier, der holder fast i, at Kina – grundet landets historie og kultur, men også den indenrigspolitiske indretning med et kommunistisk etpartisystem – er en særlig stormagt, hvis adfærd i stort omfang skal forstås på baggrund af landets nationale egenart.

Kapitel 3.

Kinas vej til global militær stormagtsstatus

Det kinesiske militær foretager allerede i dag operationer uden for eget nærområde – det være sig FN's fredsbevarende missioner eller antipiraterioperationer. Der ses ligeledes en voksende kinesisk militær øvelsesaktivitet og opbygning af militære samarbejder og faciliteter rundt om i verden. Formålet med dette kapitel er ikke at kortlægge, hvor og hvordan det kinesiske militær agerer rundt om i verden. Formålet er derimod at analysere og vurdere, hvor det kinesiske militær er på vej hen. Hvis ambitionen om et militær i verdensklasse skal indfries, skal det kinesiske militær opbygge evnen til at gennemføre militære operationer i det fulde konfliktspektrum på global skala. Som figur 3 ovenfor viser, stiger kompleksiteten og dermed kravene til den militære operation, jo højere op i konfliktspektret og jo længere væk fra eget territorium man bevæger sig. Det kinesiske militær evner (endnu) ikke at foretage længerevarende militære operationer øverst i konfliktspektret uden for eget nærområde, men intentionen er at opbygge en sådan evne.

Nedenfor giver vi en analyse og vurdering af det kinesiske militærs udvikling. Det sker ved at fokusere på, hvordan det kinesiske militær klarer sig i forhold til de tre udvalgte militære kapaciteter: hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol. Disse kapaciteter er således pejlemærker for opbygningen af Kinas evne til global militær magtprojicering. For at give den nødvendige baggrund starter kapitlet imidlertid med at skitsere den kinesiske militære modernisering fra starten af 1990'erne og frem samt udgangspunktet herfor. Derpå følger kapitlets hovedafsnit, som indeholder vores analyse og vurdering af, hvor det kinesiske militær er på vej hen. Endelig følger i det tredje underafsnit refleksioner over den fremtidige udvikling og anvendelse af det kinesiske militær. Det indebærer en kritisk diskussion af analysens antagelser samt særlige kinesiske karakteristika.

Hvor kommer det kinesiske militær fra?

Siden sin oprettelse i 1927 er PLA gået fra at være en guerillahær med et snævert fokus på at sikre KKP og partiets kontrol over Kina til at være et mere professionelt og moderne militær med en bred palet af opgaver, herunder at kæmpe og vinde krige mod en stærk fjende og sikre Kinas interesser globalt.⁵⁰

PLA er således gået fra at være en landbaseret massehær til at være et højteknologisk militær med voksende global rækkevidde. Om end det primære fokus fortsat er at sikre KKP og konsolidere Kina som den stærkeste militære magt i eget nærområde, er ambitionen som tidligere nævnt, at Kina i 2049 har et militær i verdensklasse, der er "i stand til at kæmpe og vinde krige i ethvert operationsområde."⁵¹

Figur 4. Tidslinje for PLA's udvikling: udvalgte væsentlige begivenheder og doktrinudvikling

Doktrin	Årstal	Væsentlige begivenheder	Karakteristisk
	1927	People's Liberation Army (oprindeligt Den Røde Hær) bliver dannet	
	1927-37	Første fase af borgerkrigen	
	1934-35	Den lange march	
1935-77 Folkets krig	1937-45	Den anden kinesisk-japanske krig	Landstyrker – masse. - Infanteri
	1939-45	Anden verdenskrig	
	1945-49	Anden fase af borgerkrigen	
	1949	Folkerepublikken Kina (PRC) bliver dannet med Mao Zedong (1893-1976) som præsident. Nationalistpartiets ledere flygter til Taiwan og viderefører Republikken Kina (ROC)	
	1950-53	PLA-deltagelse i Koreakrigen	
	1950	PLAN bliver dannet	
	1962	Kina-Indien-krigen	
	1964	PLARF bliver dannet Kina afprøver første atombombe	
	1969	Den kinesisk-russiske grænsekonflikt	
	1972	USA's præsident Nixon i Kina – gradvis normalisering af relationer	
	1976	Mao Zedong dør. Deng Xiaoping (1904-97) overtager gradvist den reelle magt	
1977-85 Folkets krig under moderne forhold	1979	Konflikt med Vietnam Officielle diplomatiske relationer mellem Kina og USA etableret	Fortsat fokus på landstyrker – masse Stigende mekanisering
1985-91 Lokal krig under moderne forhold	1989	Tiananmen Kina deltager for første gang i FN-operation (Namibia)	
	1990-91	Golfkrigen	
1993-2004 Lokal krig under moderne, højteknologiske forhold	1993	Jiang Zemin (1926-2022) bliver præsident	Højteknologisk mekanisering i fokus
	1995-96	Krise i Taiwanstrædet	
	2003	Hu Jintao (1942-) bliver præsident	
2004 Lokal krig under moderne, informerede (<i>informatized</i>) forhold	2008	Kinesisk deltagelse i antipiraterioperation i Adenbugten	<i>Informatization</i> – højteknologi. Netværksudvikling mellem hovedvåben-systemer samt systemkonfrontation (MDO på kinesisk)
	2012	Første operative kinesiske hangarskib, <i>Liaoning</i>	
	2013	Xi Jinping (1953-) bliver præsident	
	2014	Kinesisk deltagelse i antipiraterioperation i Guineabugten	
2015 Informerede (<i>informatized</i>) lokale krige	2015	Militærreform. Oprettelsen af de fem regionale kommandoer	
	2017	Første kinesiske oversøiske militærbase i Djibouti	
	2019	Første selvbyggede kinesiske hangarskib, <i>Shandong</i>	
	2022	Hangarskibet <i>Fujian</i> bliver præsenteret	

Kilde: Garver, 2016; Wasserstrom, 2022; Burke m.fl., 2020; Fravel, 2019; Engström, 2018.

Introduktion til PLA

PLA blev oprettet i 1927 som KKP's væbnede arm i borgerkrigen mod nationalisterne. PLA er fortsat underlagt KKP, og det er således generalsekretær Xi Jinping, der er formand for Den Centrale Militære Kommission (CMC) og dermed øverstbefalende. Den tidlige fase af PLA's historie er præget af et klart fokus på landmilitære enheder, og først efter oprettelsen af Folkerepublikken Kina i 1949 begynder de væbnede styrker at udvikle en decideret værnstruktur med definerede opgaver. Opgaverne er centreret omkring at forsvare kinesisk territorium, hvilket udviklingen af de forskellige kapaciteter bærer præg af. Eneste reelle strategiske kapacitet, der udvikles i de tidlige år, er de kinesiske raketstyrker (PLARF), der tidligt opnår status som det fjerde værn under PLA og i dag varetager Kinas strategiske atomare afskrækkelse. PLA er i dag inddelt i fire værn: hæren, flåden, flyvevåbnet og raketstyrkerne. Derudover er der tre såkaldte strategiske støttestyrker – Information Support Force (ISF), Aerospace Force (AF) og Cyberspace Force (CF) – der refererer direkte til CMC. Dertil kommer De Fælles Logistiske Støttestyrker, Folkets Væbnede Politi (PAP) og de væbnede militser i operativ kommando under de fem regionale kommandoer.

Kort 2. Kinas fem regionale kommandoer

Kina er inddelt i fem regionale kommandoer: den nordlige, sydlige, østlige, vestlige og centrale kommando. Den nordlige kommando har ansvaret for grænsen til Rusland og Koreahalvøen, mens den sydlige kommando har ansvaret for Det Sydkinesiske Hav, grænsesikkerheden i sydøst og territoriale og maritime uoverensstemmelser. Den vestlige kommando fokuserer på grænsen til Indien og Centralasien samt Xinjiang og Tibet, mens den østlige kommando fokuserer på Det Østkinesiske Hav og Taiwan. Endelig har den centrale kommando til opgave at sikre Beijing og støtte de andre kommandoer. Under ledelse af CMC har hver regionale kommando operativ styring af de konventionelle styrker, der er indsat i det pågældende område, samt ansvar for bl.a. at udvikle områdespecifikke strategier, operationsplaner og militær kapacitet.⁵²

Da de økonomiske reformer og landets åbning over for omverdenen blev indledt efter Mao Zedongs død i slutningen af 1970'erne, valgte Deng Xiaoping bevidst ikke at prioritere PLA. Fokus var på at få gang i en økonomisk vækst, som hurtigt kunne give den kinesiske befolkning bedre levevilkår og dermed sikre støtten til KKP. PLA fik derfor op igennem 1980'erne mere eller mindre lov til at passe sig selv med begrænset finansiering, hvorfor PLA udviklede egne landbrug, fabrikker mv. Den store ændring indtræf i starten af 1990 med USA's operationer i forbindelse med Golfkrigen. Her gik det op for de kinesiske ledere, hvor langt foran USA's militær var kommet, og hvor store skift der var sket i krigsførelsen.⁵³ Det blev fulgt op i 1995-96 af en krise i Taiwanstrædet, hvor USA sejlede to hangarskibsenheder op igennem Taiwanstrædet som en enorm demonstration af amerikanernes militære overlegenhed i området. Det var de to *wake-up calls*, som for alvor satte skub i moderniseringen af PLA, der fik ordre om at opgive sine landbrug, fabrikker mv. og fokusere på at opbygge et professionelt og moderne militær. Det amerikanske militær blev lige fra starten brugt som målestok – med en klar bevidsthed om, hvor langt bagefter det kinesiske militær var. Beijing har derfor fulgt en indhentningsstrategi med fokus på udvikling af flåden, flyvevåbnet og især en stærk missilkapacitet, inklusiv strategiske styrker.⁵⁴ I 2015 satte Xi Jinping yderligere skub i moderniseringen af PLA med en forøgelse af det kinesiske militærbudget.⁵⁵ Denne moderniseringsproces er fortsat i gang med særligt fokus på at styrke kommando og kontrol, hvilket i Kinas tilfælde inkluderer partiets og i sidste ende Xis kontrol over PLA.⁵⁶

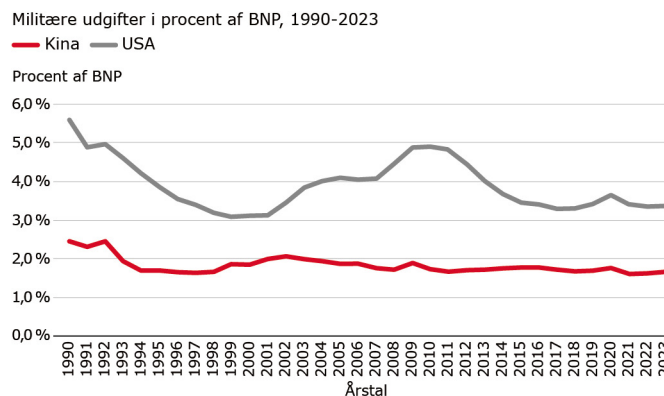
Siden midten af 1990'erne har Kina således været i gang med den mest omfattende militære opbygning set i fredstid. På trods af at fokus er på at sikre KKP og konsolidere Kina som den stærkeste militære magt i eget nærområde, er der i de sidste to årtier opstået et voksende politisk pres for, at militæret også udvikler evnen til at fremme Kinas interesser uden for eget nærområde.⁵⁷ Det er særligt drevet af landets ekspanderende økonomiske tilstedeværelse med virksomheder, projekter og arbejdere over hele verden, sammenholdt med Kinas voksende afhængighed af at importere energi og andre vigtige ressourcer for at holde økonomien i gang. Xi Jinpings tiltrædelse som generalsekretær i 2012 – og lanceringen af det stort anlagte globale infrastrukturinitiativ Belt and Road Initiative (BRI) i 2013 – har yderligere styrket ambitionen om et globalt magtprojicerende kinesisk militær.⁵⁸ Det kinesiske militærs voksende globale fokus drives således både af behov og ambition. Derfor udvikles der, sideløbende med at det kinesiske militær benhårdt prioriterer konsolideringen af Kina som den stærkeste militære magt i regionen, militære kapaciteter, som skal gøre landet i stand til at være globalt magtprojicerende samt gennemføre komplekse og omfattende militære operationer i hele konfliktspektret på global skala.⁵⁹ Målsætningen for de igangværende militærreformer er et mekaniseret og digitaliseret kinesisk militær, der kan deployere globalt.⁶⁰

Hvor står det kinesiske militær i dag?

For at realisere Kinas vision om et militær, der kan hamle op med det amerikanske, er det kinesiske militærbudget

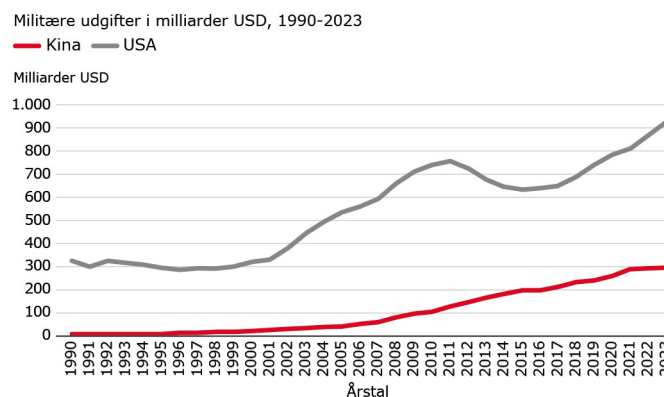
vokset stødt siden midten af 1990'erne. Det er dog sket i en periode med høj vækst i den kinesiske økonomi, og derfor er militærbudgettet fortsat på under 2 procent af BNP. Først i de seneste år er de officielt udmeldte vækstrater for militærbudgettet højere end vækstmålene for økonomien – for 2024 øgedes militærbudgettet således med 7,2 procent, mens det økonomiske vækstmål var 5 procent.⁶¹ Kina har i dag verdens andenstørste militærbudget på ca. 250-300 milliarder USD.⁶²

Figur 5. Kinas militærbudget i procent af BNP sammenlignet med USA's, 1990-2023

Kilde: SIPRI, 2023.

Figur 6. Kinas militærbudget i milliarder USD sammenlignet med USA's, 1990-2023

USD svarende til aktuelle valutakurser. Kilde: SIPRI, 2023.

Resultaterne begynder at vise sig, eksempelvis hvad angår den kinesiske flåde, der nu overstiger den amerikanske i antal flådefartøjer, såvel som dele af det kinesiske arsenal af landbaserede, konventionelle, ballistiske missiler og krydsermissiler samt luftforsvar. I forhold til den kinesiske flåde er det værd at bemærke, at Kina har etableret en moderne flåde, mens USA har ældre materiel. Medianalderen for større overfladekampenheder er knap 10 år for Kina, mens den er mere end 20 år for USA. Det betyder, at Kina også med et mindre omfattende byggeprogram fortsat vil kunne forøge sin styrke, mens USA skal iværksætte et meget omfattende byggeprogram bare for at fastholde sin nuværende styrke. Der er ikke meget, som tyder på, at USA reelt vil kunne iværksætte et så omfattende byggeprogram, som der kræves. Derfor vil Kinas relative styrke kun vokse i de kommende 10-15 år.⁶³

Figur 7. Oversigt og sammenligning mellem Kina og USA ift. udvalgte kapaciteter til vands og i luften

Sømagt (omtrentlige tal)		
	Kina	USA
Hangarskibe	2	11
Mindre hangarskibe (helikopterhangarskibe)	3	9
Større overfladekampenheder (krydsere, destroyere og fregatter)	91	75
Mindre overfladekampenheder (korvetter)	72	23
Ubåde	61	64

Kilde: Global Firepower, 2024.

Luftmagt (omtrentlige tal)		
	Kina	USA
Tankfly	10	606
Kampfly	1.207	1.854
Bombefly	371	896

Kilde: Global Firepower, 2024.

Med den bredere kontekst for Kinas militære udvikling på plads rettes fokus nu mod opbygningen af de tre udvalgte militære kapaciteter, der anses som afgørende for evnen til global militær magtprojicering i det fulde konfliktspektrum.

Kinas hangarskibe

Kinas stræben efter hangarskibskapacitet startede med købet af det udrangerede, australske hangarskib *HMS Melbourne* i 1985. Skibet blev aldrig operativt, men fungerede antageligt som studieobjekt i udviklingen af PLAN-planer for kapaciteten.⁶⁴ Senere gennemførte PLAN endnu et opkøb, nemlig det ældre ukrainske hangarskib *Varyag*, der efter en renovering blev indført i PLAN under navnet *Liaoning*.⁶⁵ Den kinesiske hangarskibskapacitet er sidenhen blevet udbygget med egenproducerede skibe, hvor det nyeste skib, *Fujian*, ventes operativt indsat i 2024.⁶⁶ Forventningen er, at PLAN vil producere yderligere skibe baseret på samme design.⁶⁷ *Fujian*-klassen vurderes jævnbyrdig med hangarskibe produceret i NATO-lande.⁶⁸

Fujians design og kapacitet vil med tilførslen af rette understøttende kapaciteter såsom skibe og ubåde til beskyttelse samt logistiske støtteskibe kunne løse samme typer opgaver som de amerikanske hangarskibsenheder, der understøtter mange af USA's militære indsatser på verdensplan. Luftmagt leveret af en hangarskibsenhed er som tidligere nævnt en forudsætning for kampagnetematiske operationer i fredsbevarende missioner såvel som større, krigslignende scenarier. Det ses bl.a. af de flytyper, der også forventes at udgå fra hangarskibe i *Fujian*-klassen, hvor elementer af forskellige flytyper vil give platformen en bred

anvendelse.⁶⁹ Som understreget tidligere øges værdien af hangarskibe i opbygningen af Kinas evne til global militær magtprojicering kun yderligere, som følge af at Kina har et begrænset antal baser uden for egne grænser, hvorfra kineserne kan indsætte og genforsyne enheder og kapaciteter.

Det må forventes, at PLAN først kan udnytte det fulde potentiale, der ligger i besiddelse af hangarskibe, når der er produceret et antal hangarskibe i *Fujian*-klassen, grundet behovet for driftsmæssig robusthed og redundans. Den forventede produktionstid for denne skibstype bevirker, at dette tidligst vil ske nogle år ude i fremtiden.⁷⁰ Det er dog forventeligt, at der vil blive observeret øvelsesaktivitet med *Fujian* uden for Kinas nærområde i de kommende år, både for at træne evnen til længerevarende deployeringer samt benytte muligheden for at sejle under andre vilkår end hidtil.

Kinas hangarskibe – og flåden generelt – har allerede bevæget sig længere væk fra kinesisk territorium med operations- og øvelsesaktiviteter af mere kompleks karakter og i stigende grad med partnerlande som Rusland og Sydafrika.⁷¹ Selvom hangarskibe kan have en vis værdi for Kina i et Taiwanrelateret konfliktscenarie, betragtes de ikke som afgørende, bl.a. fordi Taiwan er inden for rækkevidde af landbaserede kinesiske fly, missiler mv.⁷² Formålet med at prioritere opbygningen af hangarskibskapaciteten er derfor primært at styrke landets evne til at projicere militær magt globalt.⁷³

Der er ikke en tilgængelig doktrin for den kinesiske flåde, og det er omdiskuteret blandt forskere, hvordan – og hvor langt – Kina er i sine tanker omkring, hvordan man vil anvende hangarskibe til at fremme landets oversøiske interesser.⁷⁴ Pointen her er imidlertid, at luftmagt vil være centralt i fremtidige kampagner, og at hangarskibe er den væsentligste forudsætningsskabende kapacitet til at sikre dette uden for Kinas nærområde. Særligt landbaserede operationer væk fra Kinas nærområde vil være afhængige af den luft- og sømagt, som en hangarskibsenhed kan levere.

Kinas operative logistik

Også i forhold til opbygningen af Kinas operative logistik på global skala spiller det væsentligt ind, at Kina ikke – som USA – har baser og militære faciliteter placeret rundt om i verden, hvorfra kineserne kan sikre genforsyning af indsatte enheder og kapaciteter langt fra eget territorium. Så vidt har Kina kun flådebasen i Djibouti i Østafrika.⁷⁵ Det er sandsynligt, at Kina satser på at etablere flere baser og militære faciliteter, men dette vil kræve en længerevarende diplomatisk og logistisk indsats.⁷⁶ Derfor er udviklingen af specifikke logistiske kapaciteter også et væsentligt parameter i vurderingen af Kinas evne til global militær magtprojicering. Centralt er især at se på de kinesiske *FUYU*-forsyningsskibe – såkaldte *fast combat support ships* – der er specialiseret i at genforsyne militære enheder til havs i et operationsområde. Tilstrækkelige skibe i denne klasse er en væsentlig forudsætning for genforsyning af Kinas hangarskibsenheder, herunder *Fujian*, såfremt det skal ske i et operativt indsættelsesscenarie i det fulde konfliktspektrum.⁷⁷ Umiddelbart har PLAN få operative skibe af denne type, hvilket kun giver dem mulighed for at understøtte én hangarskibsenhed i et begrænset omfang.⁷⁸

Normalt skal man nemlig have to-tre skibe i en skibsklasse for at kunne holde ét skib i søen, grundet den store mængde vedligehold, værftsophold, uddannelse mv., som knytter sig til flådefartøjer. Hvis Kina skal kunne projicere luftmagt i et længere tidsrum som understøttelse af en global indsættelse, må det altså forventes, at konstruktion af flere forsyningskibe er nødvendig.⁷⁹ Kina kan imidlertid forholdsvis hurtigt styrke sin globale, operative, maritime logistik, i tilfælde af at det bliver nødvendigt, især i kraft af sin store værftskapacitet og besiddelse af civile støtteskibe samt voksende netværk af civile havne rundt om i verden, som opereres af kinesiske firmaer og ofte er designet til også at kunne modtage store flådeenheder.⁸⁰

Som nævnt ovenfor har Kina i de forgangne år øget antallet af militære aktiviteter uden for eget nærområde og engagerer sig i stigende grad i internationale operationer. Dette ses ved Kinas deltagelse i fredsbevarende missioner i FN-regi, eksempelvis i Mali og Sydsudan, hvor de kinesiske enheder har været indsat i landdomænet, samt ved kinesisk deltagelse i antipiraterimissioner og PLA's voksende antal udenlandske træningsmissioner.⁸¹ Den kinesiske kystvagt har nyligt gennemført sejlads og øvelser med den russiske flåde i Arktis.⁸² Samlet vurderes dette at give PLA værdifulde operative erfaringer vedr. længerevarende deployering af militære enheder uden for eget nærområde. En afgørende forudsætning for længerevarende deployeringer af enheder er som nævnt evnen til genforsyning. Kina har senest oprettet PLA Joint Logistic Support Force, hvis formål er at integrere PLA's logistiske behov med de øvrige civile samfundsunderstøttelsesbehov samt forbedre PLA's evne til at gennemføre store komplekse operationer nationalt såvel som globalt.⁸³

Kinesisk kommando og kontrol

Under Xi Jinping har PLA fået et moderne, fælles kommandosystem med beslutningskraften centreret i CMC, hvor Xi selv sidder ved bordenden, samt i de fem regionale kommandoer.⁸⁴ Den fælles kommandostab indlejret i CMC har oprettet et kontor for oversøiske operationer, men arbejdsdelingen i forhold til kommando og kontrol mellem denne og den ansvarlige regionale kommando ved operationer i den høje ende af konfliktspektret uden for Kinas nærområde er fortsat uklar.⁸⁵ Dette er således et område, hvor der vurderes fortsat at være væsentlige svagheder og udestående, der skal håndteres.⁸⁶ Det synes også at stå klart i Beijing; kommando og kontrol er som nævnt ovenfor en prioritet for Xi Jinping i de igangværende militærreformer.

Kina har traditionelt været opdelt i en række militærdistrikter, der hver især havde ansvaret for at udvikle og føre forsvaret af det pågældende distrikt. Den samlede indsættelse blev koordineret centralt fra PLA, men den operative føring blev pålagt de enkelte distrikter. Med Xi Jinpings reformskub i 2015 samledes den operative styring i fem regionale kommandoer, hvor en væsentlig styrkelse var indførelsen af en fælles operativ styring af de enkelte kommandoer. De enkelte regionale kommandoer blev således styrende for den operative føring af alle styrker inden for deres ansvarsområde og i alle domæner. Denne struktur minder om det amerikanske kommandosystem, hvor der er værnsfælles, operative kommandoer med geografisk

bestemte ansvarsområder, som for USA's vedkommende dog omfatter hele kloden.⁸⁷ Et andet tiltag under 2015-reformen var oprettelsen af såkaldte strategiske støttestyrker – oprindeligt under den samlede betegnelse Strategic Support Force (SSF) – hvor indsatser i "nye" domæner som rummet og cyber samledes.⁸⁸ I april 2024 blev SSF opdelt i selvstændige kommandoer: Information Support Force (ISF), Aerospace Force (AF) og Cyberspace Force (CF).⁸⁹ Disse kommandoer har ansvaret for påvirkning fra satellitter, cyber- og informationskampagner, hvilket er meget væsentlige indsatsområder på den moderne kampplads. Overordnet er dette tegn på, at Kina arbejder på at skaffe sig de tekniske forudsætninger for at føre komplekse militære operationer i og uden for eget nærområde.⁹⁰ Her kan også nævnes det kinesiske globale positionssystem *Beidou*, der allerede nu er operationelt på globalt plan, hvor det giver mulighed for at positionsbestemme og styre alt fra militære enheder til præcisionsvåben.⁹¹ De specialiserede kommandoer er forudsætningsskabende for en struktureret og smidig gennemførelse af operative kampagner, der er kendetegnet ved operationer i flere domæner samtidig.

PLA har således i de senere år omstruktureret store dele af sin føringsstruktur, hvor dele af understøttelsen organisatorisk er lagt i specialiserede kommandoer, hvis formål er at gøre operativ føring mere smidig og effektiv. Dette kan betragtes som et led i den proces, der skal styrke Kinas evne til effektiv indsættelse af en militær styrke uden for eget nærområde og dermed Kinas evne til at gennemføre komplekse militære operationer på global skala. Den nok væsentligste udfordring for PLA består nu i at øve føringsevnerne i de nye strukturer for derigennem at udvikle det doktrinære udgangspunkt for anvendelsen af kapaciteter som hangarskibe. Det vil blive en længerevarende proces for PLA at samordne hangarskibskapaciteten med de øvrige kapaciteter og få dem til at fungere på operativt niveau. Det er forventeligt, at Kina vil gennemføre større og mere komplekse øvelser som led i processen. En yderligere mulig komplicerende faktor i denne proces med at optimere kinesisk kommando og kontrol til at kunne gennemføre militære operationer i det fulde konfliktspektrum på global skala er den dobbelte kommandostruktur med en militær chef og en politisk chef eller politisk kommissær på hvert kommandoniveau i PLA.⁹² Dette sammenholdt med den øgede centralisering af magten under Xi Jinping risikerer at resultere i en træghed og tilbageholdenhed, hvad angår at træffe beslutninger og derved udøve kommando.⁹³ Et springende punkt i den videre udvikling af PLA synes at være forholdet mellem militærfaglighed og partidisciplin, som muligvis ikke er modsætninger.⁹⁴ Der er ingen tvivl om, at Xi Jinping arbejder på at sikre, at alle PLA-officerer er loyale partimedlemmer. Dette bl.a. ved hjælp af den omfattende antikorrupsionskampagne, der har kørt over det sidste årti og også har ramt højtstående PLA-officerer. Det er derfor endnu for tidligt entydigt at afgøre, om den dobbelte kommandostruktur er en fordel eller en ulempe for Xi Jinping i forhold til at realisere ambitionen om et militær i verdensklasse.

Samlet vurdering af udvalgte kapaciteter

Samlet set viser ovenstående analyse, at Kina gradvist opbygger evnen til at gennemføre komplekse militære

operationer i det fulde konfliktspektrum på global skala og er på vej til at realisere ambitionen om et militær i verdensklasse. Det kinesiske militær kan allerede gennemføre afgrænsede operationer på global skala, og det vil kun blive udbygget i årene, der kommer.

Det er væsentligt ikke alene at anskue kapaciteternes udvikling, men også Kinas muligheder for at bringe dem i samspil. Til dette kræves tid, hvor større og mere komplekse øvelser – eller indsættelse i konflikter og mindre krige – vil være forudsætningsskabende for at opnå evne til global militær magtprojicering. Det er bl.a. i den sammenhæng, man skal se Kinas meget aktive deltagelse i særligt russiske øvelser i forskellige krævende domæner samt i store øvelser i Afrika, hvor de lange afstande særligt giver værdifulde erfaringer i forhold til logistik.⁹⁵ Når hangarskibet *Fujian* bliver deployeret, vil kineserne have brug for en længere periode til udvikling af skibets evne til indsættelse i forskellige scenarier. Det må også derfor forventes, at der vil gå en overskuelig årrække, før Kina er i stand til at udføre længerevarende, højintensive militære operationer på global skala.

Fremtidig anvendelse af det kinesiske militær

Det kinesiske militær udvikler som beskrevet ovenfor kapabilitet til global militær magtprojicering. Men hvordan vil de kinesiske ledere bruge den? Dette bringer os tilbage til spørgsmålet om Kinas strategiske intentioner, og hvilken type stormagt Kina er.⁹⁶ Mange Kinaeksperter afviser, at Beijing vil anvende militær magt på samme vis som USA med henvisning til særlige kinesiske karakteristika, som følger af landets kultur og historie samt indenrigspolitiske indretning med et etpartisystem, hvor fokus er på at fastholde magten.⁹⁷ Her fremhæves det også ofte, at der er stor forskel på at demonstrere evnen til global militær magtprojicering og at bruge den, samt at det vigtigste for Kinas statusfikserede – men fortsat forsigtige – ledere er det første.⁹⁸ Det vil således kræve en lang politisk modning og omstilling af den kinesiske stormagts selvopfattelse – dvs. den dominerende selvopfattelse af Kina som en ikkehegemonisk stormagt, der ikke, som vestlige stormagter, anvender militær magt til at gennemtvinge egne interesser – før Kina kan forventes at agere som USA. Andre eksperter afviser blankt sådanne argumenter og forudsiger, at Kina vil agere nøjagtigt ligesom alle andre stormagter og være villig til at anvende global magtprojicerende kapabilitet, så snart de har den.⁹⁹ Det er en debat, som kun fremtiden kan afgøre, men ved at se på udviklingen i den kinesiske vision om fremtidens konflikter og krige – og hvordan Kina ønsker at agere i dem – kan vi få et indblik i, hvad de forbereder sig på.¹⁰⁰

Blandt kinesiske forskere og militæranalytikere er der – som her i Vesten – et stigende fokus på strategisk konkurrence mellem Kina og USA og den voksende risiko for krig mellem dem særligt over Taiwan.¹⁰¹ I forlængelse heraf er der et stærkt fokus på den teknologiske konkurrence og på, hvordan fremtidens krigsførelse afhænger af udviklingen og tilførslen af ny teknologi; den dominerende kinesiske overbevisning er, at den, der hurtigst og mest effektivt kan implementere ny teknologi i egen krigsførelse, vil sejre.¹⁰² Det hænger også sammen med den måde, hvorpå kinesiske militæranalytikere i stigende grad anser moderne krigsførelse som såkaldt "systemkonfrontation" [体系对抗], der ikke

kun vil foregå i de traditionelle, fysiske domæner – land, sø og luft – men også i de nye domæner som eksempelvis rummet, cyber og det psykologiske domæne.¹⁰³ At sejre i en sådan systemkonfrontation kræver et overtag i alle domæner, og PLA's teori om sejr er derfor baseret på at føre såkaldt "systemdestruktionskrig" [体系破击战], som har til formål at paralisere og ødelægge kritiske funktioner i modstanderens operationelle system, hvorved modstanderen mister evne og vilje til at kæmpe. Forestillingen om, at krige ideelt set skal vindes uden kamp, ved at Kina er smartere og teknologisk overlegen og derfor hele tiden et skridt foran modstanderen, trækker på idéer og idealer tilskrevet den kinesiske general og krigsteoretiker Sun Tzu (500 f.v.t.).¹⁰⁴ Et sådant overtag sikres bl.a. også ved, at Kina er uforudsigelig og konstant tager initiativ, hvilket forudsætter nært kendskab til egne og modstanderens styrker og svagheder. Det er også i den kontekst, vi skal forstå det såkaldte *three warfare*-koncept, som betoner politisk krigsførelse via mediekrigsførelse, psykologisk krigsførelse og juridisk krigsførelse. Fælles for disse er intentionen om at svække modstanderen og vinde krige uden at kæmpe – og hvis krig er uundgåelig, er det vigtigt via denne ikkekinetiske, politiske krigsførelse at kunne forme og forberede kamppladsen til egen fordel.¹⁰⁵ Fra kinesisk side anses politisk krigsførelse som et integreret element i konflikt og krig. Det bunder imidlertid i en opfattelse af, at Kina er militært underlegen; som nævnt ovenfor har Beijing siden starten af 1990'erne været bevidst om sin egen militære underlegenhed og derfor fulgt en indhentningsstrategi. I takt med at det kinesiske militær – støttet af statens øvrige magtmidler, eksempelvis teknologiske, diplomatiske og økonomiske – øger sin kapabilitet til global magtudøvelse og gradvist bliver en mere ligeværdig militær stormagt i forhold til USA, er det forventeligt, at den kinesiske opfattelse af – og tilgang til – konflikt og krig vil blive yderligere afstemt, og at Kina vil udvikle mere specifikke operative visioner eller koncepter for globale militære operationer i det fulde konfliktspektrum i stil med systemkonfrontationstænkningen nævnt ovenfor.

I forhold til analysens tre antagelser står det klart, at et vigtigt parameter for den fremtidige udvikling og anvendelse af det kinesiske militær er den videre udvikling i forholdet mellem KKP og det kinesiske samfund. Hvis analysens antagelser om fortsat økonomisk vækst i Kina ikke holder, og der opstår øget ustabilitet internt i landet, er det muligt, at KKP's greb om magten i Kina udfordres. Det kan lede til, at Kina lukker sig mere om sig selv, og der skrues ned for stormagtsambitionerne, hvilket vil betyde, at tid og energi fokuseres på at håndtere den indenrigspolitiske situation og sikre partiets greb om magten. Det kan imidlertid også lede til, at partiet via nationalisme vil søge at mobilisere befolkningen og fjerne opmærksomhed fra partiets manglende succes med at levere økonomisk fremgang. Fortalere for et sådant scenarie advarer mod såkaldte *diversionary wars*, hvor Beijing på mere aggressiv og risikovillig vis vil bruge sine styrkede militære muskler.¹⁰⁶ Hvilken vej partiet vælger i tilfælde af større udfordringer indenrigspolitisk, afhænger imidlertid også af temperaturen i forholdet til USA og Vesten. Her er der meget, der taler for, at jo mere intensiv strategisk konkurrence der er mellem Kina og USA, jo mere sandsynligt er det, at der vil blive skruet op for nationalismen, hvilket kan føre til mere aggressiv

og risikovillig kinesisk adfærd i det internationale system. Og det kan blive selvforstærkende, idet øget strategisk konkurrence med USA givetvis også vil føre til, at partiet vil fokusere mere på forsyningssikkerhed og på at mindske afhængigheder og sårbarheder i forhold til USA og Vesten på bekostning af et fokus på økonomisk vækst.

Kinesisk nationalisme

Nationalisme spiller en vigtig rolle som en slags lim mellem KKP og den kinesiske befolkning. Der er i Kina en udbredt stolthed over landets lange historie som den ældste og en af de største og mest udviklede civilisationer, men også en vrede over "de 100 års ydmygelser" (1839-1949), som Kina stadig er ved at rejse sig efter.¹⁰⁷ Her har KKP slået sig op på, at hvis Kina skal genvinde sin retmæssige stormagtsstatus og -respekt, kan det kun ske med et stærkt og samlet KKP ved roret. Det er effektivt, men det er imidlertid ikke uden risiko. Det medvirker nemlig til at øge befolkningens forventninger til, at partiet reagerer – f.eks. ved at bringe Kinas økonomiske og militære styrke i anvendelse – hvis andre lande går imod, hvad der i Kina anses som legitime kinesiske interesser. Dette er en væsentlig faktor i kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvor hensynet til ikke at fremstå svag og eftergivende indenrigspolitisk lægger pres og begrænsninger på de kinesiske ledere. I takt med at Beijing i højere grad ser USA's adfærd som et forsøg på at inddæmme og holde Kina underlegent, vil nationalismen – med dens komplekse miks af selvsikkerhed og paranoia – antageligt få større indflydelse på kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik og dermed også på udviklingen og anvendelsen af PLA.

Centralt i enhver vurdering af den fremtidige udvikling og anvendelse af Kinas militær står altså denne komplekse sammenhæng mellem udviklinger i forhold til KKP's greb om magten internt og i forhold til den strategiske konkurrence med USA. KKP's evne til at fastholde grebet om magten internt vil spille afgørende ind på Kinas fortsatte fokus på – og evne til – at realisere sine stormagtsambitioner. I

nedenstående figur giver vi bud på mulige udfald i forskellige scenarier. Figuren har til formål at vise, hvor komplekst det er, og hvor forskellige de mulige tænkelige udfald er.

Den aktuelle trend er opadgående i øverste højre del af figuren – med øget strategisk konkurrence mellem Kina og USA og voksende KKP-kontrol over det kinesiske samfund. Der er dog størst usikkerhed om indenrigspolitikken, men uanset om den mest sandsynlige udvikling de næste årtier trækker til højre eller venstre på den horisontale akse, støtter det op om en fortsat prioritering af udvikling af PLA's evne til global militær magtprojicering, hvor villigheden til at benytte den og til hvad vil variere afhængigt af scenariet.

Den overordnede pointe, som figuren understreger, er, at den kinesiske ledelse vil bruge alle instrumenter i sin stadig større værktøjskasse til at fremme egne interesser, men hvad der defineres som egne interesser, og hvad der anses som det bedste miks af instrumenter, vil variere og i høj grad afhænge af udviklinger i den indenrigspolitiske situation og i forholdet til USA.

Der er helt overordnet meget, som taler for, at den planlagte, langsigtede opbygning af PLA vil fortsætte selv i konteksten af en svækket kinesisk økonomi og strengere restriktioner fra USA i forhold til teknologi. Kinas militærbudget udgør en lavere andel af den samlede økonomi, end hvad vi ser i USA og Rusland. Det er således en mindre byrde, og der er ikke meget at hente ved at standse eller mindske opbygningen af PLA. Snarere er det forventeligt, at opbygningen af et styrket PLA vil få højere prioritet for de kinesiske ledere i en situation, hvor de ser sig som presset internt og eksternt.

Det er et benhårdt langsigtet mål at opbygge PLA til at kunne konkurrere med det amerikanske militær, og der ses ingen tegn på, at det vil ændre sig.¹⁰⁸ Det er dog ikke nødvendigvis ensbetydende med, at PLA søger samme globale styrkedisponering – såkaldt *force posture* – som det amerikanske militær, men PLA vil søge at opbygge en kapabilitet, som sikrer, at Kina kan modstå afpresning fra USA, understøtte Kinas interessenbevaretagelse uden for eget nærområde samt gøre det muligt for Beijing at få væsentlig indflydelse på global regelsætning og internationale udviklinger og konflikter.¹⁰⁹

Figur 8. Scenarier for fremtidigt fokus på – og brug af – PLA

Kapitel 4.

Militærstrategiske perspektiver: Hvor møder dansk forsvar Kina?

Kina kommer til at fylde mere i verden. Det gælder også militært. Ovenstående analyse af de tre udvalgte militære kapaciteter – hangarskibe, operativ logistik samt kommando og kontrol – viser, at PLA er i en fortsat udviklingsproces i retning af opbygning af evnen til global militær magtudøvelse. Der er fortsat lang vej, men som led i opbygningen vil vi se kinesisk militær foretage større og mere komplekse øvelser og operationer uden for eget nærområde. Selvom der vil gå en overskuelig årrække, før Kina er i stand til at udføre længerevarende, højintensive militære operationer på global skala, så peger pilen i den retning. Det betyder, at dansk forsvar i stigende grad kommer til at møde det kinesiske militær – og at Kina som emne vil indgå i dimensioneringen af dansk forsvar. I dette kapitel udvider vi horisonten og lægger op til diskussion af de militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar. Formålet er ikke at foretage en empirisk kortlægning af, hvor det kinesiske militær kommer til at være. Snarere tager vi udgangspunkt i prioriterede områder og udfordringer for dansk forsvar og ser på de militærstrategiske perspektiver, som øget kinesisk militær tilstedeværelse rejser. Det er således ikke en udtømmende analyse, ligesom vi ikke går i detaljer med, hvilke kinesiske kapaciteter Forsvaret vil komme til at stå over for.

Dansk forsvar skal groft sat op forberede sig på fire “møder” med kineserne: bilateralt, multilateralt og i koalitions- og alliancesammenhæng samt i form af nye betingelser og krav til udvikling af Forsvarets operative koncepter, doktriner og prioriteter for styrkeudvikling. Møderne vil være af forskellig karakter og kalder derfor på forskellige militære praksisser og overvejelser:

- 1 Bilateralt er det sandsynligt, at vi vil møde kinesisk militær i Arktis.¹⁰⁰ Det vil være i fælles militære øvelser med russerne, som allerede er i stigning, men også i kinesiske – særligt flåde- – ekspeditioner og gennemsejlinger. Ud over at kineserne med deres tilstedeværelse vil understøtte budskabet om, at Kina ikke kan

holdes ude af Arktis, giver de vanskelige og barske forhold i området også kineserne mulighed for at få afprøvet og udviklet sine kapabiliteter af såvel civil som militær karakter.¹⁰¹ Det skal understreges, at den kinesiske militære tilstedeværelse i Arktis endnu har været begrænset, men som det fremgår af risikovurderingen fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), er det sandsynligt, at Kina ønsker “at opbygge en evne til på langt sigt, dvs. i et tiårigt perspektiv, at operere militært i Arktis.”¹⁰² Derudover er kineserne tiltrukket af udsigten til kortere og strategisk attraktive arktiske søruter samt kritiske mineraler og andre arktiske ressourcer, der bliver mere tilgængelige, som regionen gradvis åbner op med isens afsmeltning.¹⁰³ Mødet med kineserne i Arktis bliver sandsynligvis i den lave ende af konfliktspektret, men den rette håndtering heraf fra dansk forsvars side kalder på opbygning af viden og kompetencer om Kina. Det gælder ikke mindst i forhold til at håndtere de kinesiske aktiviteter, som ikke entydigt er militære, men inkluderer et miks af kinesiske civile og militære aktører og formål – eksempelvis aktiviteter fra den kinesiske kystvagt og forskningsskibe.¹⁰⁴ Det gælder ligeledes såkaldte *dual-use* faciliteter som kinesiske forskningsstationer. Dette kalder på et styrket samarbejde mellem dansk forsvar og relevante danske, grønlandske og færøske myndigheder samt allierede i regionen. I hvilken grad – og med hvilke kapaciteter – kinesisk militær kommer til at operere i Arktis, afhænger særligt af udviklingen i Kinas forhold til USA på den ene side og Rusland på den anden. Særligt forholdet til Rusland bliver vigtigt at følge, idet en fortsat svækkelse af Rusland vil kunne give kineserne et større handlerum i den russiske del af Arktis, hvilket det kinesiske militær også vil kunne drage fordel af. I et sådant scenarie er det også tænkeligt, at kinesisk militær får adgang til russisk viden om og erfaringer med arktiske militære operationer.¹⁰⁵

- 2 Det er meget sandsynligt, at vi vil møde og skal forholde os til stigende kinesisk militær deltagelse og ledelse i freds- og stabiliseringsoperationer samt antipiraterioperationer. Det kan være i FN-regi, i rammen af regionale organisationer eller rent kinesiske operationer som eksempelvis den kinesiske maritime operation i Det Røde Hav.¹¹⁶ Kina har over det sidste årti styrket samarbejdet med regionale organisationer såsom Den Afrikanske Union i forhold til freds- og stabiliseringsoperationer.¹¹⁷ Her er mødet med det kinesiske militær som udgangspunkt præget af samarbejde med et overordnet fælles mål for øje, men det er velkendt, at det kinesiske militær også bruger deltagelse i sådanne operationer til at indhente efterretninger, erfaringer mv.¹¹⁸ Dansk forsvar skal opbygge viden om, hvordan Kina går til – og agerer i – sådanne operationer, for at kunne stå stærkest muligt i samarbejdet med det kinesiske militær og minimere risikoen for gensidige misforståelser og kinesisk (mis)brug af samarbejdet.

- 3 Det potentielt mest konfliktfyldte møde med kinesisk militær er i koalitions- og alliancesammenhæng. Her står kineserne på den anden side; det gælder i hele konfliktspæktret – fra dansk opbakning til USA i tilfældet af militær konflikt i Taiwanstrædet eller Det Sydkinesiske Hav til dansk deltagelse i amerikansk- eller europæiskledede flådeoperationer eller kapacitetsopbygning i Indo-Pacific. Mens det sidste er mest sandsynligt og givetvis tættere på i tid, skal dansk forsvar også have forberedt et beredskab for det første.¹¹⁹ Som en nylig rapport fra det norske forsvars forskningsinstitut (FFI) understreger, vil militær konflikt i Taiwanstrædet have en lange række alvorlige implikationer for USA's europæiske allierede, som bør medtænkes i den langsigtede forsvarsplanlægning.¹²⁰ Med den forventede øgede kinesiske militære tilstedeværelse i Europas nærområde de kommende år og et fortsat styrket strategisk partnerskab med Rusland øges risikoen for en konflikt mellem NATO og Kina; det kan udspille sig i form af stedfortræderkonflikter og -krige, hvor NATO og Kina støtter hver deres side. Der er derved også en mulighed for, at Kina i de kommende år går mere direkte ind og hjælper Rusland med at genopbygge militær styrke, hvilket øger risikoen for, at NATO og herunder dansk forsvar kommer til at stå over for kinesisk militært materiel. Mere overordnet set står USA og NATO over for en bred vifte af udfordringer i forhold til at håndtere og hamle op med Kinas satsning på at indtage en ledende rolle inden for innovation og ny teknologi, som har store implikationer for fremtidens krigsførelse, eksempelvis kunstig intelligens (AI) og kvanteteknologi, samt i nye domæner som rummet og det dybe hav.

- 4 Det amerikanske militær har fokus på Kina. Den forestillede fremtidige krig, der planlægges efter i USA, er mod Kina og udspiller sig hovedsageligt i Indo-Pacific.¹²¹ Det er styrende for USA's forventninger til europæiske allierede, som nævnt ovenfor, men også for den type krig – inklusive standarder for, hvordan krige skal kæmpes – som qua Danmarks bilaterale alliance med USA og medlemskab i NATO også rammesætter dansk forsvars udvikling. Det er meget sandsynligt, at udviklingen i dansk forsvar i årene frem fortsat primært har til formål at styrke samarbejdet med det amerikanske forsvar og spille ind i NATO. Derfor vil Forsvarets udvikling uundgåeligt blive bundet op på USA's – og NATOs – operative koncepter og doktriner, ligesom det vil dimensionere prioriteterne for styrkeudvikling.¹²² Den bedste tilgang til at forstå eksempelvis MDO og forberede sig på, hvad det kommer til at betyde for udviklingen af dansk forsvar, og dermed kalibrere ressourcerne, er at forstå, hvad det er for en modstander, som USA forbereder sig på at kæmpe imod. Det kalder ligeledes på opbygning af viden og forståelse af, hvordan kineserne i disse år udvikler deres operative koncepter, f.eks. knyttet til det ovenfor omtalte fokus på systemdestruktion.

Dansk forsvar kan ikke undvige møderne med det kinesiske militær. Det gælder derfor om at være bedst muligt forberedt. Her vil stærke kinesiske sprogkompetencer, eksempelvis i form af uddannelse af danske sprogofficer i kinesisk (mandarin), være af stor værdi. Det kunne også tale for at udvikle et bilateralt militært og sikkerhedspolitisk samarbejde med enkelte lande i Indo-Pacific med indgående kendskab til det kinesiske militær og erfaring med håndtering af nærkontakt med kinesiske skibe og fly, eksempelvis Singapore og Japan. Beslutningen om at sende en dansk stabsofficer til den amerikanske Indo-Pacific-kommando på Hawaii vil ligeledes kunne bidrage til en sådan videns- og kompetenceoprustning på Kina i dansk forsvar.¹²³

Denne rapport understreger, hvordan den strategiske konkurrence mellem USA og Kina, som må forventes at tage til i de kommende år, bliver rammesættende for dansk sikkerheds- og forsvarspolitik, herunder Forsvarets opgaver og indretning. Danmark kan ikke påvirke udviklingen i forholdet mellem USA og Kina og vil derfor først og fremmest skulle reagere og tilpasse sig. Hvor godt dansk forsvar er i stand til det og samtidig evner at varetage danske interesser, afhænger bl.a. af evnen til at forestille og forberede sig på fremtidens konflikter og krige, hvilket forudsætter et indgående kendskab til fremtidens kinesiske militær.

Noter

- 1 Erickson, 2024, s. 7.
- 2 Xi, 2017. Se også Fravel, 2020.
- 3 Det kinesiske militærbudget er seksdoblet siden 2000 og er i dag på ca. 250-300 milliarder USD, hvilket betyder, at Kina har verdens andetstørste militærbudget efter det amerikanske på ca. 900 milliarder USD – jf. kapitel 3.
- 4 Martinez, 2024; Kelly, 2024.
- 5 Olsson, 2024.
- 6 Jf. kapitel 3.
- 7 White House, 2022a, s. 6, 11.
- 8 For en grundig introduktion til begrebet “strategisk konkurrence” samt en nuanceret diskussion af, hvordan det udspiller sig i disse år, særligt mellem USA og Kina, se Mazarr, 2022.
- 9 Se f.eks. Nakashima, 2024.
- 10 White House, 2022a, s. 6, 11; Breitenbach og Christensen, 2022, s. 49-53.
- 11 “Defending the homeland, paced to the growing multi-domain threat posed by the PRC” angives således som førsteprioritet i den amerikanske forsvarsstrategi fra 2022, hvor Kina også omtales som “our most consequential strategic competitor and the pacing challenge for the Department of Defense” – jf. White House, 2022b, s. 1.
- 12 Jf. f.eks. Raska, 2021; Kania, 2021.
- 13 Se f.eks. NATO, 2023.
- 14 Se f.eks. Christensen, 2023, s. 21-23.
- 15 “The People’s Republic of China’s (PRC) stated ambitions and coercive policies continue to challenge our interests, security and values” (art. 4); “The PRC has become a decisive enabler of Russia’s war against Ukraine through its so-called ‘no limits’ partnership and its large-scale support for Russia’s defence industrial base” (art. 26) – jf. NATO, 2024, s. 1-2, 7-8.
- 16 Jf. f.eks. Colby og Velez-Green, 2023.
- 17 Jf. figur 3 – rapportens analyseramme – så stiger kompleksiteten og dermed kravene til det militære systems evne, jo højere op i konfliktspektret og jo længere væk fra eget nærområde indsættelser og operationer foregår. Kinas ambition er, at PLA – ligesom det amerikanske militær – opbygger evnen til at gennemføre militære operationer i hele konfliktspektret på global skala.
- 18 Dette er på linje med de syv parametre, som stater magt og dermed position i det internationale system iflg. Kenneth N. Waltz skal vurderes på: “States are not placed in the top rank because they excel in one way or another. Their rank depends on how they score on all of the following items: size of population and territory, resource endowment, economic capability, military strength, political stability and competence” – jf. Waltz, 1979, s. 131. Se også Stoll og Ward, 1989.
- 19 Siden Kina begyndte at åbne op og reformere sin økonomi i 1978, har BNP-væksten i gennemsnit ligget på ca. 9 procent om året, hvilket har resulteret i, at Kinas BNP er steget fra omkring 150 milliarder USD i 1978 til omkring 18.273 billioner USD i 2024. I perioden er omkring 800 millioner kinesere løftet ud af fattigdom – se World Bank Group, 2024.
- 20 Jf. f.eks. Economist Intelligence Unit, 2024.
- 21 Se f.eks. Gill, 2022; Medeiros, 2024.
- 22 F.eks. Wu, 2024.
- 23 Se f.eks. Sutter, 2020.
- 24 For yderligere analyse, se Sørensen, 2023c.
- 25 Den 1. økæde er et begreb, der bruges til at beskrive landefaciliteter ud for den kinesiske kystlinje i det vestlige Stillehav, der strækker sig hele vejen fra den sydligste japanske øgruppe, Ryukyuøerne, i nordøst til den malaysiske halvø i sydvest. Det involverer således Japan, Taiwan og staterne med kystlinje til Det Syd kinesiske Hav som Filippinerne og Indonesien. Den 2. økæde strækker sig længere mod øst, startende i Japan, og løber gennem Guam – se f.eks. Erickson og Wuthnow, 2016. For yderligere ang. Kinas mål om en *Anti-Access Area Denial*-kapacitet (A2AD), se f.eks. Meraner, 2023.
- 26 Der er dog blandt vestlige analytikere debat om, hvor vigtig Taiwan er militærstrategisk – se f.eks. Caverley, 2024.
- 27 Jf. f.eks. Cancian m.fl., 2023.
- 28 Jf. Sørensen, 2023b.
- 29 Overfield og Tallis, 2020, s. 3-8.
- 30 Stormagtsdefinitioner centreret omkring latent magt var især fremme i 1990’erne for at inkludere stater som Japan og Tyskland, der nok havde stormagtsøkonomier, men begrænset militær magt – se også Blagden, 2015.
- 31 Jf. Levy, 1983, s. 10-13; Mearsheimer, 2001, s. 5.
- 32 Det indebærer statens evne til at fremme international udvikling og orden – se f.eks. Bisley, 2012; Navari, 2021.
- 33 Overfield og Tallis skelner mellem “great powers” med evne til at projicere magt og indflydelse globalt, “major powers” uden en sådan global magtprojicerende evne, men med evne til at afskrække stormagter, ofte med nukleare våben, og “minor powers”, som hverken kan projicere magt og indflydelse globalt eller afskrække en stormagt – jf. Overfield og Tallis, 2020, s. 7.
- 34 Se også Monteiro, 2011.
- 35 F.eks. Cohen m.fl., 2020.
- 36 F.eks. Kass, 2024.
- 37 NATO, 2019, s. 1-3.
- 38 Jf. Biddle, 2004.
- 39 Rice, 2024.
- 40 Jf. Paparo, 2024; Dahm og Singer, 2024; U.S. Department of Defense, 2023, s. 53.
- 41 Som uddybet nedenfor i analysen af Kinas operative logistik har Kina ikke – som USA – baser og militære faciliteter placeret rundt om i verden, hvorfra de kan indsætte og genforsyne enheder og kapaciteter langt fra eget territorium. Så vidt har Kina kun flådebasen i Djibouti i Østafrika. Det understreger yderligere værdien af hangarskibe i opbygningen af Kinas evne til global militær magtprojicering.
- 42 Wissler, 2018; U.S. Department of Defense, 2023, s. 74.
- 43 NATO, 2019, s. 22.
- 44 Kommando og kontrol – ofte omtalt som C2 (*command & control*) – kan defineres som “udøvelse af autoritet og angivelse af retning af en korrekt udpeget militær chef over tildelte og tilknyttede enheder til at udføre en militær operation” – jf. U.S. Department of Defense, 2017.
- 45 Anderson, 2017; U.S. Department of Defense, 2023, s. 43-45, 117-118.
- 46 Erickson, 2024.
- 47 For det seneste af disse *white papers*, se State Council Information Office of the People’s Republic of China, 2019.
- 48 For den seneste af disse rapporter, se U.S. Department of Defense, 2023.
- 49 Det risikerer at føre til, hvad Michael Swaine beskriver som “udbredt trusselsinflation” i det amerikanske militær – jf. Swaine, 2022.
- 50 Jf. State Council Information Office of the People’s Republic of China, 2019.
- 51 Xi, 2017.
- 52 Jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 118, 122, 127, 131, 134.
- 53 Jencks, 1992; Fravel, 2019, s. 182-183.
- 54 Kamphausen m.fl., 2014; You, 2018; Breitenbach og Christensen, 2022, s. 49-53.
- 55 Jf. næste underafsnit for grafer over udviklingen af det kinesiske militærbudget over tid sammenholdt med det amerikanske.
- 56 Saunders m.fl., 2019.
- 57 I 2004, under den daværende generalsekretær, Hu Jintao, fik PLA en ny historisk mission, nemlig at støtte Kinas oversøiske interesser og diplomati. Samtidig skiftede den kinesiske flåde fokus fra *offshore defense* til *open-seas protection* – jf. Wuthnow, 2021a.
- 58 I slutningen af 2020 kom der således en tilføjelse til den kinesiske forsvarslov, som udvidede den juridiske ramme for mobilisering af PLA til at inkludere forsvaret af Kinas *development interests*, hvilket gav juridisk dækning for brugen af militær magt til at sikre Kinas oversøiske interesser – jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 3.
- I den seneste årlige rapport om det kinesiske militær fra Pentagon til den amerikanske kongress er vurderingen, at “CCP leaders view

- the PLA's growing global presence as an essential part of the PRC's international activities to create an international environment conducive to China's national rejuvenation" – jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 167.
- 60 Jf. State Council Information Office of the People's Republic of China, 2019, s. 9-10; Wuthnow, 2021a.
- 61 Jf. Xinhua, 2024a.
- 62 Det er vanskeligt at fastsætte det kinesiske militærbudget, og hvad der skal tælle med i dette. Budgettet til de indenrigspolitiske sikkerhedsstyrker – People's Armed Police (PAP) – der også hører ind under den centrale militære kommission – Central Military Commission (CMC) – og har opgaver relateret til antiterror og beskyttelse af Kinas maritime rettigheder, tælles eksempelvis ikke med i kinesiske opgørelser. Den kinesiske kystvag har siden 2018 været lagt ind under PAP og dermed også CMC. PAP's budget vurderes at være større end militærbudgettet – se f.eks. Nan og Fei, 2021.
- 63 Se Sørensen og Thomsen, 2022, s. 13-19.
- 64 Storey og You, 2004.
- 65 Wuthnow, 2021a.
- 66 Xinhua, 2024b.
- 67 Jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 57-58; Perrett, 2023.
- 68 Jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 57-58; Hille, 2023.
- 69 Jf. U.S. Department of Defense, 2023, s. 57-58.
- 70 U.S. Department of Defense, 2023, s. 54.
- 71 China Power Team, 2023a; Congressional Research Service, 2024, s. 41; Al Jazeera, 2023; Atlantic Council, 2023.
- 72 Kinas nuværende operative hangarskib, *Shandong*, er kun i begrænset omfang blevet set sejle i farvandet ud for Taiwan. Det er snarere orienteret mod Det Øst- og Sydkinesiske Hav, hvilket også skal ses i lyset af den begrænsede operative rækkevidde af *Shandong*-klassen. Den operative rækkevidde øges betragteligt med *Fujian*-klassen – jf. f.eks. Mahadzir, 2023.
- 73 Congressional Research Service, 2024, s. 20.
- 74 Jf. f.eks. Martinson, 2020; Swaine, 2019.
- 75 Congressional Research Service, 2024, s. 42.
- 76 Jf. f.eks. Simon og Ravi, 2023, s. 69; Garafola m.fl., 2022, s. 31; Grady, 2023; U.S. Department of Defense, 2023, s. 154-156.
- 77 Naval Technology, 2017.
- 78 Tate, 2019.
- 79 U.S. Department of Defense, 2023, s. 53-54.
- 80 Jf. Salisbury, 2024, s. 20-21, 23; Wuthnow, 2021a, s. 4; Kardon, 2021; Kennedy, 2019, s. 28-29.
- 81 Wuthnow, 2021b, s. 236.
- 82 Pezard m.fl., 2022.
- 83 U.S. Department of Defense, 2023, s. VI, 32.
- 84 Jf. kort og tekstboks vedr. Kinas fem regionale kommandoer i forrige underafsnit. For reformer af kommando og kontrol under Xi, se f.eks. Wuthnow, 2021a.
- 85 Saunders, 2021.
- 86 Wuthnow peger på manglen af en omfattende global kommando og kontrol-struktur som en af de store udfordringer for PLA i bestræbelser på at kunne foretage større operationer uden for eget nærområde – Wuthnow, 2021a, s. 11.
- 87 Jf. U.S. Department of Defense, u.å.
- 88 U.S. Department of Defense, 2023, s. 70.
- 89 Bruzzese og Singer, 2024.
- 90 Dvs. opbygge evnen til Command, Control, Communications, Computers, Intelligence and Reconnaissance (C4IR). For Kinas udvikling heraf, se Saunders, 2021, s. 107.
- 91 U.S. Department of Defense, 2023, s. 100-101.
- 92 Jf. f.eks. Rawson, 2023.
- 93 Dossi, 2018.
- 94 Wuthnow og Saunders, 2024.
- 95 Ved den store øvelse, som PLA afholdt med Tanzania i juli 2024, deltog enheder fra såvel den kinesiske flåde som hæren, og det var første gang, at PLA sendte hele enheder til en øvelse i Afrika med strategiske Y-20-transportfly – jf. Liu og Guo, 2024; Wuthnow, 2021a, s. 7.
- 96 Jf. spændingsfeltet mellem international politik-disciplinære studier (Kina som enhver anden stormagt) og kinesiske områdestudier (Kina som særlig stormagt) behandlet ovenfor i kapitel 2.
- 97 Jf. f.eks. Zhao, 2022; Jacques, 2012; Kang, 2009; Heath, 2024. For en omfattende analyse af, hvordan Kinas opstigen som stormagt afspejler en kompleks blanding af indhentnings- og efterligningsstrategier samt egne særtræk, der trækker på kinesisk historie og kultur, se Mastro, 2024.
- 98 Jf. f.eks. Pu, 2019.
- 99 Jf. f.eks. Colby, 2021; Pottinger og Gallagher, 2024.
- 100 Så kaldte "forestillede konflikter og krige" – jf. Breitenbach og Christensen, 2022, s. 49-53.
- 101 Jf. f.eks. rapporten fra den indflydelsesrige kinesiske tænketank China Institute of Contemporary International Relations (CICIR), 2021.
- 102 Dette fokus har bl.a. resulteret i strategien "militær-civil-fusion" (军民融合), hvor ny teknologi udviklet i den civile sektor hurtigt skal integreres i den militære og omvendt – jf. Tai, 2022; Jash, 2022; Laskai, 2018.
- 103 Se Engström, 2018.
- 104 Sun, 2008; Ota, 2014.
- 105 Jf. Gershaneck, 2020; Kania, 2016.
- 106 For debat herom, se f.eks. Fravel, 2023.
- 107 "De 100 års ydmygelser" startede med opiumskrigen (1839-1842), der resulterede i en opdeling af Kina mellem stormagterne og udbredt diskriminering af kinesere. Dette blev efterfulgt af krigen mod Japan og borgerkrigen.
- 108 Ved den 14. Nationale Folkekongres afholdt i marts 2023 understregede Xi Jinping atter prioriteten af at opbygge et kinesisk militær i verdensklasse og slog fast, at PLA skal udvikles til "den store mur af stål, som effektivt sikrer national suverænitet, sikkerhed og udvikling" – jf. Xi, 2023. Se også Wuthnow, 2024.
- 109 Wuthnow, 2024, s. 3; Cliff, 2023.
- 110 Sørensen, 2023a.
- 111 Sørensen og Hsiung, 2021.
- 112 FE noterer ligeledes: "Geopolitisk ønsker Kina adgang til Det Arktiske Ocean og den arktiske region som en del af landets strategi for at blive en supermagt med global rækkevidde. Det gælder både politisk og militært" – jf. Forsvarets Efterretningstjeneste, 2023, s. 45.
- 113 Sørensen, 2019.
- 114 Sørensen, 2024.
- 115 Forsvarets Efterretningstjeneste, 2023, s. 45.
- 116 Wang, 2023.
- 117 Shinn og Eisenman, 2023.
- 118 Wuthnow, 2021b, s. 236.
- 119 Sørensen og Thomsen, 2022, s. 40.
- 120 Siedler m.fl., 2024.
- 121 Det gælder i særdeleshed for den amerikanske flåde – jf. f.eks. Dress, 2024.
- 122 Se f.eks. det nylige *Force Design 2023* for USA's marinekorps, som er udviklet med den maritime kampplads i Indo-Pacific for øje – jf. Department of the Navy, 2023.
- 123 Just, 2024.

Kilder

- Al Jazeera (2023) *Chinese aircraft carrier, jets holding drills in the Pacific*, Al Jazeera, 13. september 2023. Tilgængelig på: <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/13/chinese-aircraft-carrier-jets-holding-drills-in-the-pacific-says-taiwan> (Set 22. november 2024).
- Anderson, T. (2017) *MCDP6 Command and Control*, Department of Defence: Marine Corps Doctrinal Publication. Tilgængelig på: <https://irp.fas.org/doddir/usmc/mcdp6/toc.htm> (Set 22. november 2024).
- Atlantic Council (2023) *What we learned from the Russia-China-South Africa military drills*, Atlantic Council, 28. februar 2023. Tilgængelig på: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/what-we-learned-from-the-russia-china-south-africa-military-drills/> (Set 22. november 2024).
- Biddle, S. (2004) *Military Power. Explaining Victory and Defeat in Modern Battle*. New York: Princeton University Press.
- Bisley, N. (2012) *Great Powers in the Changing International Order*. Boulder, Colorado: Lynner Reinner.
- Blagden, D. (2015) "Global Multipolarity, European Security and Implications for UK Grand Strategy: Back to the Future, Once Again", *International Affairs* 91 (2), s. 333-350. Tilgængelig på: <https://www.jstor.org/stable/24538916> (Set 21. november 2024).
- Breitenbauch, H. og Christensen, L. W. (2022) *Fremtidens krige og konflikter i et strategisk perspektiv – Forsvars- og sikkerhedspolitiske implikationer for Vesten og Danmark*. København: DJØF Forlag og Center for Militære Studier. Tilgængelig på: https://cms.polsci.ku.dk/publikationer/fremtidens-konflikter-og-krige-i-et-strategisk-perspektiv/CMS_Rapport_2022_2_-_Fremtidens_konflikter_og_krige_i_et_strategisk_perspektiv.pdf (Set 21. november 2024).
- Bruzzese, M. og Singer, P. W. (2024) "Farewell China's Strategic Support Force. Let's meet its replacement", *Defense One*, 28. april 2024. Tilgængelig på: <https://www.defenseone.com/ideas/2024/04/farewell-chinas-strategic-support-force-lets-meet-its-replacement/396143/> (Set 22. november 2024).
- Burke, E. J., Gunness, K., Cooper III, C. A. og Cozad, M. (2020) *People's Liberation Army Operational Concepts*, RAND Research Report. Tilgængelig på: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR300/RR394-1/RAND_RRA394-1.pdf (Set 22. november 2024).
- Cancian, M. F., Cancian, M. og Heginbotham, E. (2023) *The First Battle of the Next War. Wargaming a China Invasion of Taiwan*, CSIS Report, januar 2023. Tilgængelig på: https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/230109_Cancian_FirstBattle_NextWar.pdf?VersionId=WdEUWjYWlySMPIr3ivhFolxC_gZQuSOQ (Set 21. november 2024).
- Caverley, J. D. (2024) "The Taiwan Fallacy. American Power Does Not Hinge on a Single Island", *Foreign Affairs*, 07. august 2024. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/taiwan/taiwan-fallacy> (Set 21. november 2024).
- China Institute of Contemporary International Relations (CICIR) (2021) *大国兴衰与国家安全 (National Sikkerhed og Stormagters Opstigen og Fald)*. 时事出版社 (Shi Shi Forlag). Tilgængelig på: [《大国兴衰与国家安全\(修订版\)》【价格 目录 书评 正版】 中图网\(原中国图书网\)](https://bookschina.com) (Set 22. november 2024).
- China Power Team (2023a) "How Advanced is China's Third Aircraft Carrier?", *CSIS*, 17. maj 2023. Tilgængelig på: <https://chinapower.csis.org/china-type-003-fujian-aircraft-carrier/> (Set 22. november 2024).
- China Power Team (2023b) "How is China Modernizing its Navy?", *CSIS*, 09. november 2023. Tilgængelig på: <https://chinapower.csis.org/china-naval-modernization/> (Set 22. november 2024).
- Christensen, L. W. (2023) *Amerikansk forsvars- og sikkerhedspolitik i forandring*. København: DJØF Forlag og Center for Militære Studier. Tilgængelig på: <https://cms.polsci.ku.dk/publikationer/amerikansk-forsvars-og-sikkerhedspolitik-i-forandring/> (Set 22. november 2024).
- Cliff, R. (2023) *China's Future Military Capabilities*. Carlisle, Pennsylvania: U.S. Army War College Press.
- Cohen, R. S., Chandler, N., Efron, S., Frederick, B., Han, E., Klein, K., Morgan, F. E., Rhoades, A. L., Shatz, H. J. og Shokh, Y. (2020) *The Future of Warfare in 2030*, Santa Monica, Californien: RAND Corporation. Tilgængelig på: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2849z1.html (Set 22. november 2024).
- Colby, E. (2021) *The Strategy of Denial: American Defense in an Age of Great Power Conflict*. Yale University Press.
- Colby, E. og Velez-Green, A. (2023) "Opinion: To avert war with China, the U.S. must prioritize Taiwan over Ukraine", *Washington Post*, 18. maj 2023. Tilgængelig på: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2023/05/18/taiwan-ukraine-support-russia-china/> (Set 21. november 2024).
- Congressional Research Service (2024) *China Naval Modernization: Implications for U.S. Naval Capabilities – Background and Issues for Congress*, 30. januar 2024. Tilgængelig på: [RL33153.pdf \(fas.org\)](https://www.fas.org/rl33153.pdf) (Set 22. november 2024).
- Dahm, M. og Singer, P. W. (2024) "China's latest carrier is much more than a big ship", *Defense One*, 06. juni 2024. Tilgængelig på: <https://www.defenseone.com/ideas/2024/06/chinas-latest-aircraft-carrier-much-more-big-ship/397188/> (Set 21. november 2024).
- Department of the Navy (2023) *Force Design 2023: Annual Update*, United States Marine Corps, juni 2023. Tilgængelig på: [Force_Design_2030_Annual_Update_June_2023.pdf](https://www.dodig.mil/Force-Design-2023-Annual-Update-June-2023.pdf) (Set 22. november 2024).
- Dossi, S. (2018) "Upholding the Correct Political Direction. The PLA Reform and Civil-Military Relations in Xi Jinping's China", *The International Spectator* 53 (3), s. 118-131. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1080/03932729.2018.1457302> (Set 22. november 2024).
- Dress, B. (2024) "Navy Announces New Strategy to Counter China", *The Hill*, 19. september 2024. Tilgængelig på: <https://thehill.com/policy/defense/4888354-us-navy-2027-strategy-china/> (Set 22. november 2024).
- Economist Intelligence Unit (2024) *China's Demographic Outlook and Implications for 2023*, Economist Intelligence Unit, 30. januar 2024. Tilgængelig på: <https://www.eiu.com/n/chinas-demographic-outlook-and-implications-for-2035/> (Set 21. november 2024).
- Engström, J. (2018) *Systems Confrontation and System Destruction Warfare*, Santa Monica, Californien: RAND Corporation, 01. februar 2018. Tilgængelig på: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1708.html (Set 22. november 2024).
- Erickson, A. og Wuthnow, J. (2016) "Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific 'Island Chains'", *The China Quarterly* 255, s. 1-22. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1017/S0305741016000011> (Set 22. november 2024).
- Erickson, A. (2024) *Geography Matters, Time Collides: Mapping China's Maritime Strategic Space under Xi*, NBR Brief (Mapping China's Strategic Space), 01. august 2024. Tilgængelig på: <https://strategicspace.nbr.org/geography-matters-time-collides-mapping-chinas-maritime-strategic-space-under-xi/> (Set 21. november 2024).
- Forsvarets Efterretningstjeneste (2023) *Udsyn 2023*, Forsvarets Efterretningstjeneste, 14. december 2023. Tilgængelig på: <https://www.fe-ddis.dk/globalassets/fe/dokumenter/2023/udsyn/-udsyn-2023-.pdf> (Set 22. november 2024).
- Fravel, M. T. (2019) *Active Defence, China's Military Strategy since 1949*. New York: Princeton University Press.
- Fravel, M. T. (2020) "China's 'World-Class Military' Ambitions: Origins and Implications", *The Washington Quarterly* 43, s. 85-99. Tilgængelig

- på: <https://doi.org/10.1080/0163660X.2020.1735850> (Set 22. november 2024).
- Fravel, M. T. (2023) "The Myth of Chinese Diversionary War", *Foreign Affairs*, 15. september 2024. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/china/myth-chinese-diversionary-war> (Set 22. november 2024).
- Garafola, C. L., Watts, S. og Leuschner, J. L. (2022) *China's Global Basing Ambitions, Defense Implications for the United States*, Santa Monica, Californien: RAND Corporation. Tilgængelig på: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1496-1.html (Set 22. november 2024).
- Garver, J. W. (2016) *The History of the Foreign Relations of the People's Republic of China*. New York: Oxford University Press.
- Gershaneck, K. K. (2020) *Political Warfare – Strategies for Combating China's Plan to 'Win without Fighting'*. Quantico, Virginia: Marine Corps University.
- Gill, B. (2022) *Daring to Struggle: China Global Ambitions under Xi Jinping*. New York: Oxford University Press.
- Global Firepower (2024) *Comparison of China and United States Military Strengths*. Tilgængelig på: <https://www.globalfirepower.com/> (Set 25. november 2024).
- Grady, J. (2023) "Beijing Investing in Network of Global Chinese Naval Bases, Researchers Find", *USNI News*, 16. august 2023. Tilgængelig på: <https://news.usni.org/2023/08/16/beijing-investing-in-network-of-global-chinese-naval-bases-researchers-find> (Set 22. november 2024).
- Heath, T. (2024) "The Historical Missions of the People's Liberation Army under Xi Jinping: The Military's Role in the New Era", *China Leadership Monitor* 80. Tilgængelig på: <https://www.prcleader.org/post/the-historic-missions-of-the-people-s-liberation-army-under-xi-jinping-the-military-s-role-in-the> (Set 22. november 2024).
- Hille, K. (2023) "China's Newest Aircraft Carrier Prepares to Take to the Seas", *Financial Times*, 12. september 2023. Tilgængelig på: <https://www.ft.com/content/8df04a2-61ea-4942-92cb-44f34624adc> (Set 22. november 2024).
- Jacques, M. (2012) *When China Rules the World*. Penguin Books.
- Jash, A. (2022) "China's military-civil fusion strategy: building a strong nation with a strong military", *Claws Journal* 13 (2), s. 42-62. Tilgængelig på: <https://media.neliti.com/media/publications/330719-chinas-military-civil-fusion-strategy-bu-6geeoacd.pdf> (Set 22. november 2024).
- Jencks, H. W. (1992) "Chinese Evaluations of 'Desert Storm': Implications for PRC Security", *The Journal of East Asian Affairs* 6 (2), s. 447-477. Tilgængelig på: <https://www.jstor.org/stable/23253951> (Set 22. november 2024).
- Just, A. (2024) "Danmark tager første skridt mod at involvere sig i stormagters konflikt på den anden side af jorden", *DR*, 08. oktober 2024. Tilgængelig på: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/danmark-tager-foerste-skridt-til-involvere-sig-i-stormagters-konflikt-paa-den-anden> (Set 22. november 2024).
- Kamphausen, R., Lai, D. og Tanner, T. (2014) *Assessing the People's Liberation Army in the Hu Jintao Era*. United States Army War College Press.
- Kania, E. B. (2016) "The PLA's Latest Strategic Thinking on the Three Warfares", *China Brief* 16 (13). Tilgængelig på: <https://jamestown.org/program/the-pla-latest-strategic-thinking-on-the-three-warfares/> (Set 22. november 2024).
- Kania, E. B. (2021) "China's quest for quantum advantage – Strategic and defense innovation at a new frontier", *Journal of Strategic Studies* 44 (6), s. 922-952. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1080/01402390.2021.1973658> (Set 22. november 2024).
- Kang, D. C. (2009) *China Rising. Peace, Power, and Order in East Asia*. New York: Columbia University Press.
- Kardon, I. (2021) "China's Overseas Base, Places, and Far Seas Logistics", i Wuthnow, J., Ding, A. S., Saunders, P. C., Scobell, A. og Yang, A. N. D. (red.) *The PLA Beyond Borders. Chinese Military Operations in Regional and Global Context*. Washington D.C.: National Defense University Press, s. 73-106. Tilgængelig på: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/beyond-borders/990-059-NDU-PLA_Beyond_Borders_sp_jm14.pdf (Set 22. november 2024).
- Kass, H. (2024) "Debunking the Myth: Why Aircraft Carriers Are Far from Obsolete", *The National Interest*, 22. juli 2024. Tilgængelig på: <https://nationalinterest.org/blog/buzz/debunking-myth-why-aircraft-carriers-are-far-obsolete-210532> (Set 21. november 2024).
- Kelly, L. (2024) "China, Belarus start joint military drills near Polish border", *Reuters*, 09. juli 2024. Tilgængelig på: <https://www.reuters.com/world/china-belarus-start-joint-military-drills-near-polish-border-2024-07-09/> (Set 21. november 2024).
- Kennedy, C. (2019) *Civil Transport in PLA Power Projection*. Newport, Rhode Island: China Maritime Studies Institute. Tilgængelig på: <https://digital-commons.usnwc.edu/cmsi-maritime-reports/4/> (Set 22. november 2024).
- Laskai, L. (2018) "Civil-Military Fusion and the PLA's Pursuit of Dominance in Emerging Technologies", *China Brief* 18 (6). Tilgængelig på: <https://jamestown.org/program/civil-military-fusion-and-the-pla-pursuit-of-dominance-in-emerging-technologies/> (Set 22. november 2024).
- Levy, J. (1983) *War in the Modern Great Power System, 1495-1975*. Lexington, Kentucky: University of Kentucky Press.
- Liu, X. og Guo, Y. (2024) "China-Tanzania joint military drill kicks off, reflects Chinese continental power projection capabilities", *Global Times*, 30. juli 2024. Tilgængelig på: https://www.globaltimes.cn/page/202407/1317046.shtml?utm_source=stack&utm_medium=email (Set 22. november 2024).
- Mahadzir, D. (2023) "China's Shandon Aircraft Carrier Sails into South China Sea", *USNI News*, 06. november 2023. Tilgængelig på: <https://news.usni.org/2023/11/06/chinas-shandong-aircraft-carrier-sails-into-south-china-sea> (Set 22. november 2024).
- Martinez, L. (2024) "Russian and Chinese bombers intercepted off of Alaska", *ABC News*, 25. juli 2024. Tilgængelig på: <https://abcnews.go.com/US/russian-chinese-bombers-intercepted-off-alaska/story?id=112256280> (Set 21. november 2024).
- Martinson, R. D. (2020) "Deciphering China's World-Class Naval Ambitions", *Proceedings*, august 2020. Tilgængelig på: <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2020/august/deciphering-chinas-world-class-naval-ambitions> (Set 22. november 2024).
- Mastro, O. S. (2024) *Upstart: How China Became a Great Power*. New York: Oxford University Press.
- Mazarr, M. J. (2022). *Understanding Competition: Great Power Rivalry in a Changing International Order – Concepts and Theories*, Santa Monica, Californien: RAND Corporation. Tilgængelig på: <https://www.jstor.org/stable/resrep40392> (Set 22. november 2024).
- Mearsheimer, J. J. (2001) *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W. W. Norton & Company.
- Medeiros, E. S. (2024) "The Delusion of Peak China", *Foreign Affairs*, 24. april 2024. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/china/delusion-peak-china-united-states-evan-medeiros> (Set 21. november 2024).
- Meraner, F. L. R. (2023) "China's Anti-Access/Area-Denial Strategy", *The Defense Horizon Journal*, 09. februar 2023. Tilgængelig på: <https://tdhj.org/blog/post/china-a2ad-strategy/> (Set 21. november 2024).
- Monteiro, N. P. (2011) "Unrest Assured: Why Unipolarity Is Not Peaceful", *International Security* 36 (3), s. 9-40. Tilgængelig på: <https://www.jstor.org/stable/41428108> (Set 21. november 2024).

- Nakashima, E. (2024) "Preparing for a China war, the Marines are retooling how they'll fight", *Washington Post*, 29. marts 2024. Tilgjengelig på: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/03/29/us-china-taiwan-marines/> (Set 21. november 2024).
- Nan, T. og Fei, S. (2021) *A New Estimate of Chinese Military Expenditure*, Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), januar 2021. Tilgjengelig på: <https://www.sipri.org/publications/2021/research-reports/new-estimate-chinas-military-expenditure> (Set 22. november 2024).
- NATO (2019) *Allied Joint Doctrine for The Conduct of Operations*, Edition C, Version 1, NATO Standardization Office, februar 2019. Tilgjengelig på: https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3_EDC_V1_E_2490.pdf (Set 21. november 2024).
- NATO (2023) *Empowering NATO's Multi-Domain Operation Through Digital Transformation*, NATO Allied Command Transformation, 16. oktober 2023. Tilgjengelig på: <https://www.act.nato.int/article/empowering-nato-mdo-through-digital-transformation/> (Set 21. november 2024).
- NATO (2024) *Washington Summit Declaration*, NATO, 10. juli 2024. Tilgjengelig på: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_227678.htm (Set 21. november 2024).
- Naval Technology (2017) *Type 901 Class Fleet Replenishment Ship*, Naval Technology, 29. november 2017. Tilgjengelig på: <https://www.naval-technology.com/projects/type-901-class-fleet-replenishment-ship/?cf-view> (Set 22. november 2024).
- Navari, C. (2021) "Peaceful Change in English School Theory: Great Power Management and Regional Order", i Paul, T. V., Larson, D. W., Trinkunas, H. A., Wivel, A. og Emmers, R. (red.) *The Oxford Handbook of Peaceful Change in International Relations*. New York: Oxford University Press, s. 191-204.
- Olsson, P. (2024) "China's Military Modernisation", i Hsiung, C. W., During, C., Almén, O., Ekman, I., Stenumgaard, P. og Waleij, A. (red.) *Strategic Outlook 10: China as a Global Power*. Stockholm: FOI Totalforsvarets Forskningsinstitutt, s. 71-78.
- Ota, F. (2014) "Sun Tzu in Contemporary Chinese Strategy", *Joint Forces Quarterly* 73. Tilgjengelig på: <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/Article/577507/> (Set 22. november 2024).
- Overfield, C. og Tallis, J. (2020) *Great Power Relations: What Makes Powers Great and Why Do They Compete?* Arlington, Virginia: CNA. Tilgjengelig på: [\(U\) Great Power Relations: What Makes Powers Great and Why Do They Compete?](https://www.cna.org/publications/great-power-relations-what-makes-powers-great-and-why-do-they-compete/) (Set 22. november 2024).
- Paparo, S. J. (2024) "Aircraft Carriers: Still Indispensable", *Proceedings*, juli 2024. Tilgjengelig på: <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2024/july/aircraft-carriers-still-indispensable> (Set 21. november 2024).
- Perrett, B. (2023) "Chinese Carrier Aircraft Fleet Is Poised For Rapid Growth", *Aviation Week*, 20. juni 2023. Tilgjengelig på: <https://aviationweek.com/defense/aircraft-propulsion/chinese-carrier-aircraft-fleet-poised-rapid-growth> (Set 22. november 2024).
- Pezard, S., Flanagan, S. J. H., Scott, W., Chindea, I. A., Sacks, B. J., Tingstad, A., Finazzo, T. og Kim, S. (2022) *China's Strategy and Activities in the Arctic: Implications for North American and Transatlantic Security*, Santa Monica, Californien: RAND Corporation. Tilgjengelig på: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA1282-1-v2.html (Set. 22. november 2024).
- Pottinger, M. og Gallagher, M. (2024) "No Substitute for Victory. America's Competition with China must be Won, Not Managed", *Foreign Affairs*, 10. april 2024. Tilgjengelig på: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/no-substitute-victory-pottinger-gallagher> (Set 22. november 2024).
- Pu, X. (2019) *Rebranding China. Contested Status Signaling in the Changing Global Order*. New York: Stanford University Press.
- Raska, M. (2021) "The sixth RMA wave: Disruption in Military Affairs?", *Journal of Strategic Studies* 44 (4), s. 456-479. Tilgjengelig på: <https://doi.org/10.1080/01402390.2020.1848818> (Set 22. november 2024).
- Rawson, P. (2023) "How China Commands its 'People's Army'", *The Strategist*, 13. november 2023. Tilgjengelig på: <https://www.aspistrategist.org.au/how-china-commands-its-peoples-army/> (Set 22. november 2024).
- Rice, D. C. (2024) *Sharpening the Sword: Chinese Navy Aircraft Battle Group Defense Zone*, China Maritime Studies Institute (CMSI), U.S. Naval War College, juli 2024. Tilgjengelig på: <https://digital-commons.usnwc.edu/cmsi-notes/6/> (Set 21. november 2024).
- Salisbury, E. (2024) *China's PLAN: Maritime Dominion Beyond the South China Sea*, Council on Geostrategy: Policy Paper, 05. maj 2024. Tilgjengelig på: [GPPPo5.China's PLAN: Maritime dominion beyond the South China Sea - Google Docs \(geostrategy.org.uk\)](https://www.gppp05.org.uk/China's%20PLAN%20Maritime%20dominion%20beyond%20the%20South%20China%20Sea%20-%20Google%20Docs%20(g%20e%20o%20s%20t%20r%20a%20t%20e%20y%20o%20r%20g%20u%20k%20)) (Set 22. november 2024).
- Saunders, P. C. (2021) "PLA Command and Control of Overseas Operations", i Wuthnow, J., Ding, A. S., Saunders, P. C., Scobell, A. og Yang, A. N. D. (red.) *The PLA Beyond Borders. Chinese Military Operations in Regional and Global Context*. Washington D.C.: National Defense University Press, s. 107-126. Tilgjengelig på: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/beyond-borders/990-059-NDU-PLA_Beyond_Borders_sp_jm14.pdf (Set 22. november 2024).
- Saunders, P. C., Ding, A. S., Scobell, A., Yang, A. N. D. og Wuthnow, J. (2019) *Chairman Xi Remakes the PLA. Assessing Chinese Military Reforms*. Washington D.C.: National Defense University Press. Tilgjengelig på: [Chairman Xi Remakes the PLA: Assessing Chinese Military Reforms \(ndu.edu\)](https://ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/beyond-borders/990-059-NDU-PLA_Beyond_Borders_sp_jm14.pdf) (Set 22. november 2024).
- Shinn, D. H. og Eisenman, J. (2023) *China's Relations with Africa: A New Era of Strategic Engagement*. New York: Columbia University Press.
- Siedler, R. E., Stenslie, S., Nyhamar, T. og Malerud, S. (2024) *Wargaming Taiwan 2027 – konflikten Kina-USA og norsk forsvarsplanlegging*, FFI (Forsvarets Forsknings Institutt) Rapport 24/00251, 08. marts 2024. Tilgjengelig på: [Wargaming Taiwan 2027 – konflikten Kina-USA og norsk forsvarsplanlegging](https://www.ffi.no/publikasjoner/wargaming-taiwan-2027-konflikten-kina-usa-og-norsk-forsvarsplanlegging) (Set 22. november 2024).
- Simon, M. og Ravi, J. (2023) *Navigating China's Opportunistic Approach to Overseas Naval Base Acquisition*, Belfer Center, Harvard Kennedy School, november 2023. Tilgjengelig på: <https://www.belfercenter.org/publication/navigating-chinas-opportunistic-approach-overseas-naval-base-acquisition> (Set 22. november 2024).
- SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) (2023) *SIPRI Military Expenditure Database*. Tilgjengelig på: <https://www.sipri.org/databases/milex> (Set 22. november 2024).
- State Council Information Office of the People's Republic of China (2019) *Chinese National Defence in a New Era*, Xinhua, 24. juli 2019. Tilgjengelig på: https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/201907/24/content_WS5d394iddc6d08408f502283d.html (Set 22. november 2024).
- Stoll, R. og Ward, M. (red.) (1989) *Power in World Politics*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner.
- Storey, I. og You, J. (2004) *China Air Craft Carrier Ambitions. Seek Truth from Rumors*, U.S. Naval War College Report. Tilgjengelig på: <https://apps.dtic.mil/sti/citations/ADA421913> (Set 22. november 2024).
- Sun, T. (2008) *The Art of War*. Penguin Classics.
- Sutter, R. (2020) *Chinese Foreign Relations. Power and Policy of an Emerging Force*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Swaine, M. D. (2019) *The PLA Navy's Strategic Transformation to the "Far Sea": How Far, How Threatening, and What's to be Done?* Carnegie Commentary, 07. maj 2019. Tilgjengelig på: <https://carnegieendowment.org/posts/2019/05/the-pla-navys-strategic-transformation-to-the-far-seas-how-far-how-threatening-and-whats-to-be-done?lang=en> (Set 22. november 2024).

- Swaine, M. D. (2022) "Threat Inflation of the Chinese Military", *Quincy Paper*, 07. juni 2022. Tilgængelig på: <https://quincyinst.org/wp-content/uploads/2022/06/QUINCY-PAPER-NO.-7-%E2%80%947-%E2%80%9494-SWAIN-%E2%80%94JUNE-2022.pdf> (Set 22. november 2024).
- Sørensen, C. T. N. (2019) "The ice dragon – Chinese interests in the Arctic", *Hybrid CoE Strategic Analysis* 19. Tilgængelig på: <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2020/07/Strategic-Analysis-19.pdf> (Set 22. november 2024).
- Sørensen, C. T. N. og Hsiung, C. W. (2021) "The role of technology in China's Arctic engagement: A means as well as an end in itself", i Heinien, L., Exner-Pirot, H. og Barnes, J. (red.) *Arctic Yearbook* 2021. Akureyi, Island: Arctic Portal, s. 188-206. Tilgængelig på: https://arcticyearbook.com/images/yearbook/2021/Scholarly-Papers/11_AY2021_Sorensen_Hsiung.pdf (Set 22. november 2024).
- Sørensen, C. T. N. og Thomsen, J. S. (2022) *Indo-Pacific: Betydningen for Europa, Danmark og dansk Forsvar*. København: Forsvarsministeriet. Tilgængelig på: fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/strategi/rsa/-indopacific_rapport_050522-.pdf (Set 22. november 2024).
- Sørensen, C. T. N. (2023a) "Danmark og Rigsfællesskabet udfordres af USA-Kina stormagtskonkurrence i Arktis", i Heurlin, B. og Forsby, A. B. (red.) *Danske Perspektiver på Kina*. København: DJØF Forlag, s. 59-76.
- Sørensen, C. T. N. (2023b) "Den Nye Normal i Taiwanstrædet", *Krigshistorisk Tidsskrift*, 59 (2), s. 7-16. Tilgængelig på <https://research.fak.dk/eksploro/outputs/journalArticle/Den-nye-normal-i-Taiwanstr%C3%A6det/991915281303741> (Set 21. november 2024).
- Sørensen, C. T. N. (2023c) "Kina", i Kjersgaard, C. B. (red.) *Verdens Magter*. København: Ræson Forlag, s. 84-140.
- Sørensen, C. T. N. (2024) "The Evolving Chinese Strategy in the Arctic: Entering the Grey Zone", i Regan, M. og Sari, A. (red.) *Hybrid Threats and Grey Zone Conflicts: The Challenge to Liberal Democracies*. New York: Oxford University Press, s. 271-288.
- Tai, M. C. (2022) *Innovate to Dominate: The Rise of the Chinese Techno-Security State*. Cornell University Press.
- Tate, A. (2019) *Second Type 901 Supply Ship in Service with PLAN*, Janes, 02. december 2019. Tilgængelig på: <https://www.janes.com/osint-insights/defence-news/second-type-901-carrier-supply-ship-in-service-with-plan> (Set 22. november 2024).
- U.S. Department of Defense (u.å.). *Combatant Command*, U.S. Department of Defense. Tilgængelig på: <https://www.defense.gov/About/combattant-commands/> (Set 22. november 2024).
- U.S. Department of Defense (2017) *DoD Dictionary of Military and Associated Terms*, U.S. Department of Defense, marts 2017. Tilgængelig på: <https://www.tradoc.army.mil/wp-content/uploads/2020/10/AD1029823-DoD-Dictionary-of-Military-and-Associated-Terms-2017.pdf> (Set 21. november 2024).
- U.S. Department of Defense (2023) *Military and Security Developments Involving the Peoples Republic of China. 2023 Annual Report to Congress*, U.S. Department of Defense. Tilgængelig på: <https://media.defense.gov/2023/Oct/19/200323409/-1/-1/2023-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.pdf> (Set 21. november 2024).
- Waltz, K. N. (1979) *Theory of International Politics*. New York: McGraw-Hill.
- Wang, Y. (2023) "China PLA stationed up to 6 warships in Middle East over past week amid tension from Israel-Gaza war: reports", *South China Morning Post*, 19. oktober 2023. Tilgængelig på: <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3238536/6-chinese-warships-present-middle-east-over-past-week> (Set 22. november 2024).
- Wasserstrom, J. N. (2022) *The Oxford History of Modern China*. New York: Oxford University Press.
- White House (2022a) *National Security Strategy*. Tilgængelig på: https://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2022/10/National-Security-Strategy_202210.pdf (Set 21. november 2024).
- White House (2022b) *Fact Sheet: 2022 National Defense Strategy*. Tilgængelig på: NDS Fact Sheet (defense.gov) (Set 25. november 2024).
- Wissler, J. E. (2018) *The Lifeblood of Military Power*, Heritage: Military Strength Tropical Essays, 04. oktober 2018. Tilgængelig på: <https://www.heritage.org/military-strength-topical-essays/2019-essays/logistics-the-lifeblood-military-power> (Set 21. november 2024).
- World Bank Group (2024) *The World Bank In China: Overview*, 24. oktober 2024. Tilgængelig på: <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview#1> (Set 21. november 2024).
- Wu, G. (2024) "Has Xi Jinping Reached His Peak? Power Concentration Versus Governance Capability", *China Leadership Monitor*, 30. august 2024. Tilgængelig på: <https://www.prcleader.org/post/has-xi-jinping-reached-his-peak-power-concentration-versus-governance-capability> (Set 21. november 2024).
- Wuthnow, J. (2021a) "The PLA Beyond Borders: Introduction", i Wuthnow, J., Ding, A. S., Saunders, P. C., Scobell, A. og Yang, A. N. D. (red.) *The PLA Beyond Borders. Chinese Military Operations in Regional and Global Context*. Washington D.C.: National Defense University Press, s. 1-20. Tilgængelig på: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/beyond-borders/990-059-NDU-PLA_Beyond_Borders_sp_jm14.pdf (Set 22. november 2024).
- Wuthnow, J. (2021b) "PLA Operational Lessons from UN peacekeeping", i Wuthnow, J., Ding, A. S., Saunders, P. C., Scobell, A. og Yang, A. N. D. (red.) *The PLA Beyond Borders. Chinese Military Operations in Regional and Global Context*. Washington D.C.: National Defense University Press, s. 235-262. Tilgængelig på: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/beyond-borders/990-059-NDU-PLA_Beyond_Borders_sp_jm14.pdf (Set 22. november 2024).
- Wuthnow, J. (2024) "Getting to World Class: Can China's Military Persevere?", *China Leadership Monitor* 70, marts 2024. Tilgængelig på: <https://www.prcleader.org/post/getting-to-world-class-can-china-s-military-persevere> (Set 22. november 2024).
- Wuthnow, J. og Saunders, P. C. (2024) "More Red but Still Expert: Party-Army Relations Under Xi Jinping", *Journal of Contemporary China*, september 2024, s. 1-15. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1080/10670564.2024.2400529> (Set 22. november 2024).
- Xi, J. (2017) 决胜全面建成小康社会夺取新时代中国特色社会主义伟大胜利——在中国共产党第十九次全国代表大会上的报告 (*Secure a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects and Strive for the Great Success of Socialism with Chinese Characteristics for a New Era*), Xinhua, 18. oktober 2017. Tilgængelig på: https://www.gov.cn/zhuanti/2017-10/27/content_5234876.htm (Set 21. november 2024).
- Xi, J. (2023) *Full Text of Xi Jinping's Speech at First Session of the 14th NPC*, Xinhua, 14. marts 2023. Tilgængelig på: https://english.www.gov.cn/news/topnews/202303/14/content_WS641078bac6d0f528699db457.html (Set 22. november 2024).
- Xinhua (2024a) *Report on the Work of the Government*, Xinhua, 15. marts 2024. Tilgængelig på: <https://english.news.cn/20230315/3514323d06154e2592c15e3495e59a1/c.html> (Set 22. november 2024).
- Xinhua (2024b) *China's aircraft carrier Fujian set out for maiden sea trail*, Xinhua, 01. maj 2024. Tilgængelig på: <https://english.news.cn/20240501/03a17846048d49fc9260459140e0f73f/c.html> (Set 22. november 2024).
- You, J. (2018) *Xi Jinping and PLA Transformation Through Reforms*, RSIS Working Papers. Tilgængelig på: <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2018/05/WP313.pdf> (Set 22. november 2024).
- Zhao, S. (red.) (2022) *China's Big Power Ambition under Xi Jinping. Narratives and Driving Factors*. Routledge.

FAK Rapporten *Kina som global militær stormagt – militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar* viser, hvordan Kina arbejder på at opbygge et militær, der kan matche USA's, med kapacitet til at gennemføre operationer på tværs af hele konfliktspektret på global skala. Dette varsler om øget kinesisk militær tilstedeværelse i Europas nærområder og en større kinesisk rolle i konflikter og krige, hvor europæiske, herunder danske, styrker kan blive involveret. Rapporten introducerer Kinas vej mod global militær stormagtsstatus og igangsætter debatten om de militærstrategiske perspektiver heraf for dansk forsvar.

FAK Rapporter

FAK Rapporter indeholder anvendelsesorienteret forskning inden for de militære fagområder og er rettet mod danske militære og civile beslutningstagere og dansk offentlighed. Rapporterne anvender videnskabelige metoder med henblik på praksisnære analyser og refleksioner.

Det er udgivelsens forfatter(e), som er afsender af indholdet.

Om forfatterne

Camilla T. N. Sørensen er lektor ved Institut for Strategi og Krigsstudier, Forsvarsakademiet.

Adam Buschard er major og militæranalytiker ved Institut for Strategi og Krigsstudier, Forsvarsakademiet.

